

שאלות ותשובות

בית אבא

חלק אורח חיים

על הלכות שבת ומועדים

ובסופו דרוש ובאור על פיוט חד גדיא דזבין אבא
דברי כבושין והתעוררות לכל ימי השנה
שחיברתי בעהשי"ת אני

הק' **אבא וואקס אבדק"ק לאבאווא** יע"א
וכעת ריש מתיבתא בפק"ק קראקא יע"א.

ב"ה

פתח ר' אבא בכבוד המקום ית"ש פתח הבית.

כי סליק ר' אבא אמר יהא רעוא מלפנך, דאימא מלתא דתתקבל לפני כסא כבודך, וקדש וטהר לבבי שיהיו כל מעשי לכבודך ולשם שמך רבא, לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא.

ואתם אחי ורעי הא לכם אבן אחת קטנה יקרה. מביתי הגדול ורחב ידים, שו"ת כלשון קצרה, מהעשרה חיבורים שחיברתי בעזרת אלקים חיים, חידושים וביאורים הערות ופילפולים על כל ש"ס בבלי וירושלמי, וכללים בסיגיות הש"ס מאות א' עד ת', והוספות על כל ס' מלא הרועים, ושו"ת להלכה בארבע חלקי ש"ע בכל ענינים וחיבור אחד ליישב קושיא אחת קרוב למאתים פנים. וגאוני זמנינו שליט"א נתנו עליהם עדיהן הנאמנים, ופה העתקתי רק שו"ת קצרות מראה מקומות וציונים. למקומות הרבה בש"ס בבלי וירושלמי והראשונים, שלמדתי מהם לפשוט מה שנשאלתי או שנסתפקתי או שנסתפקו בו האחרונים. ואתם אחי בני גילי עיינו נא היטב במקורות שהערתי ודליתי מהם חספא ותמצאו שם אבני חפץ ומטמונים, לבנות מאבן אחת קטנה בית גדול ורחב ידים, על אבן אחת שבעה עינים. ותקותי כי גם גאוני הזמן ימצאו בו איזה ד"ח ויאמרו כדמסיק תעלא מבי כרבא. מקובלנו מבית אבא.

וקראתי שמו בית אבא מכמה טעמים והלשון בית אבא נזכר בשבת י"ח ובכ"מ, וההדפסה נגמרה בפ' במדבר שנזכר כ"פ בתרגום לשון בית אבא ואתם אוהבי תורה מנטרי מועדא ושבא, קחו בשתי ידים חיבורי בית אבא, למען אוכל להוציא לאור שאר חיבורי ולהגדיל בית האחרון מהראשון למען כבוד שמו ית' להגדיל ולקדש שמי' רבא. בב"א.

זכרה אלקי לטובה לאחי התתן המופ' מ' **בן ציון** נ"י שסייעני במלאכת הסידור וההדפסה.

נדפס בשנת תרפ"ב לפ"ק וזכות ההדפסה שמור להמחבר.

מודעה כ"מ שנזכר בו עכו"ם הכוונה על האומות הקדמונים כנודע.

Autor Rabiner Abe Waks, Kraków, Estera 6.

בדפוס מ. דייטשער, קראקא, באזיעגא-ציאלא 10.

סימן א'. **שאלה.** השולח לתורה אם צריך לקרות בלחש עם הש"ץ הקורא.

תשובה. עיין או"ח סי' קמ"א ומ"א צריך הוא לקרות עם הש"ץ כו' ובטו"ז תמה מהתוספתא וירושלמי מעשה בר"א שקרא מיושב וכתנה לאחר וצריך עלי' ופריך זה קורא וזה מברך אר"י מכאן שהשומע כקורא וא"כ למה לא נימא גם בזה כן דאחר מברך והחזן קורא ע"ש והתווכחתי עם ג"א שדעתו לפסוק דלא כהמחבר ולפיעד"כ עפי"ד המרל"ח בהגהות הטור שהקשה דאף שבכל הברכות קיי"ל אע"פ שיצא מוציא שאני הכא דל"ה מ"ע כשופר ומגילה שהיא חובה על האדם וכיון שכל ישראל ערבין זה לזה א"כ חובת חברו מוטל עליו לכן יכול להוציאו משא"כ כאן באינו חובה על האדם כי לא תיקן עזרא לקרות בציבור רק למצו' מן המובחר ע"כ ולפי"ז צ"ק מהתוספתא דהם איירי במגילה וכמ"ש הלבו"ש משא"כ בקה"ת ודו"ק וכ"כ ראי' לדבריו מתוס' סוכה כ"ב ד"ה ביון וז"ל והא דעונין אמן בהכפת קודרין הייני בקריאת ס"ת ולא בתפלה ולא בדבר שש"ץ מוציא רבים יד"ח ע"ש ותמה בס' ציונים לתורה סי' ט' דהא גם בקה"ת הש"ץ מוציא רבים י"ח עי"ש ול"כ דכוונתם דקה"ת אינה חובה כתפלה וכדומה, רק מצו' מן המובחר כהמהרל"ח וה"פ. וצ"ע בראיית הה"ק שם מביכורים ע"ש ותבין. ובעיקר ד' הצל"ח קדמו בשאילת יעב"ץ סי' ע"ה והאריך בישוב קו' הטו"ז ול"ה בתירוצי: ודע דבעיקר הערת הטו"ז מתוספתא קדמו בהג"א במגילה והיעב"ץ נוח על ק' הטו"ז והנך רואה דגם בהג"א הע"ל כהטו"ז, אבל עכ"פ אחרי שקושית הטו"ז מיושבת ראוי לפסוק כהמחבר וכ"ד כל האחרונים.

ומה שנסתפק עוד בצל"ת בקריאת מגילה אם החיוב היא בקריאה או רק בשמיעה עי"ש לפלא שכ"ה מגילה ד' תוד"ה נשים ובר"א"ש דאנשים חייבין בקריאה ונשים בשמיעה ע"ש ובב"י סי' תרפ"ט ובש"ע ס"ב ובטו"ז סי' רע"א סק"ב. ומ"ש מר"ן פ"ק דפסחים קדמו הפמ"ג שם ויש להאריך ובאתי רק להעיר.

סימן ב'. **שאלה.** בהא דמבואר בש"ע או"ח סי' ש"א סי"ב לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו כו' ואם יצא פטור אם יש חילוק בזה בין מקום שתוחב בו תמיד בין מקום שתוחב בו רק לפעמים.

תשובה. במ"א שם סקי"ט הילך דזה דוקא שאין דרך הוצאתו לגמרי בכך רק שעשה להראות שהוא אומן אבל במקום שדרך לתחוב בו בחול לפרקים חייב וה"ר מתוס' שבת י"א ד"ה ואם יצאו שהקשו דהכא פוטר ר"מ והא תנן בפ' במה אשה ואם יצאה אשה במחט נקובה חייבת חטאת דברי ר"מ התם לגמרי דרך הוצאה בכך עכ"ל ופירש המ"א דר"ל דמיירי שהאשה הוציאה במקום שדרך הוצאה בכך. והחייט מיירי בהוציאה במקום שאין דרך להוציאה כו' ועי"ש במחה"ש שהביא מס' ח"מ שחולק על המ"א בפירוש דברי התוס' ומפרש דכוונתם לחלק בין איש לאשה דבאשה דוקא דרך הוצאה בתחובה בבגדה כמ"ש הגי"ע משא"כ באיש אבל אין חילוק בין מקום למקום כה"מא ואני מצאתי ק' התוס' בירושלמי שם ומבני בזה"ל תמן דרך הוצאה בנשים ע"ש וקדמוני בזה בש"ק ובמרה"פ אבל כולם לא הרגישו שמהירושלמי מבואר דהפירוש בתוס' כהח"מ. והאיר ה' עיני שיש ליישב ד' התוס' אליבא דהמ"א ואדרבא מהירושלמי יש ראי' דהפירוש בתוס' כהמ"א. דלכאורה תמי' על התוס' שהביאו ק' הירושלמי ותירוצו והעלימו זכרון הירושלמי. כמו שתמהו הש"ק והמה"פ עוד הקשה בש"ק שם דהירושלמי מקשה ג"כ מר"י אר"י ולמה ל"ה התוס' זה. וכ"ל לפי"ד המחה"ש בס דהילוק הח"מ לא יצדק בהא דאמר עולא ז יצופיה, באיש הרי דאף באיש איכא חיוב חטאת במחט נקובה. ומזה הטעם כ"ל דכוונת התוס' לחלק בין מקום למקום כהמ"א ולא ניחא להו בחילוק הירושלמי לחלק בין איש לאשה דא"כ עדיין תקשי אדעולא והירושלמי ע"כ דל"ל דעולא. ולכך לא זכרו זה בשם הירושלמי. וא"ש שלא הביאו ק' הירושלמי מר"י אר"י דשם י"ל כתי' הירושלמי אף לש"ס

דילן ומש"כ בשך דר"מ אדר"מ דהוצרכו לחדש חילוק המג"א ונכון ובאתי רק להעיר.

סימן ג'. **שאלה.** מעמר שהיה מל"ט מלאכות אם היה דוקא באוכלין או אף בשאר דברים. **תשובה.** ראיתי במג"א שכתב דמהרמב"ם משמע דאינו אלא באוכלין והעיר מגילה כ"ד מתוס' ור"ן ומש"ס ר"פ הזורק עי"ש וכוונתי להערותיו. אבל אשתמטתי' להעיר עוד משבת ע"ד דאיתא שם אמר אביי האי מאן דמגביל חלתא חייב י"א חטאות וכתב שם רש"י זומר הקנים כו' אוספם יחד ה"ז מעמר עי"ש. ב') אשתמטתי' להמג"א במ"כ ירושלמי שבת פ"ז ה"ב האן דשטח כו' בנקלטה חייב משום מעמר ופירש הק"ע דהיינו עלים יבשים עי"ש. ובאתי רק להעיר.

סימן ד'. **שאלה.** אי חייב במעביר ד"א ברה"ר המלאכה שא"צ לגופה.

תשובה. בשה"ק דברי חיים על הסדרות פ' ויצא על הגמ' מגילה ב' כתב דנראה מהך דשבת גבי באיזה שתרצה תנוח דבהעברה חייב אף על מלאכה שאצל"ג ע"ש, ועפ"ד ישבתי ק' התוס' בר"ה כ"ט סוף ע"ב על רש"י ומצאתיו בס' יום תרועה עי"ש, ועיין מהרש"א ב"ב קי"ט שכתב דמקושש דלש"ש נתכוון הוי מלאכה שאצל"ג ע"ש וי"ל לפ"ד בשבת צ"ו דמקושש מעביר הי' עי"ש א"כ חייב אף במלאכה שאצל"ג והארכתי. עוד נ"ל ד"כ עפיהנ"ל בערובין צ"ח וא"י אמרת באסקופה הנדרסת מ"ל תוך ד"א מ"ל חוץ לד"א והקשו התוס' דקושיא זו קשיא נמי לרב יהודה דאוקי רישא כר"ש עי"ש ונ"ל דהנה נראה דמה שמכניס הספר אצלו ה"ל מלאכה שאצל"ג כמו מוציא המת לקברו דפוטר ר"ש בשבת צ"ג ור"י מחייב ועיין שבת י"ב ל"ק הא ר"י הא ר"ש ופירש"י הא ר"י דאמר מלאכה שאצל"ג שברצונו לא תעשה וא"צ לעיקר הכליתה כי הכא שא"צ לזוהה זו שעל ידה בא הנים הזה ואעפ"כ חייב עלי' ופלוגתא בהמצניע גבי מוציא מת במטה חייב ואע"ג דהוצאת המת לא ניחא לי' ור"ש פוטר ע"ש א"כ ה"ה בכ"ד לא ניחא לי' בנפילת הספר מידו שעל ידו בא לו הסכנה א"כ ה"ל מלאכה שאצל"ג וליכא למיגזר בי' דלמא נפיל ואתי לאתויי דה"ל גזרה לגזרה משא"כ בנתגלגל חוץ לד"א דאיכא העברה ד"א ברה"ר דחייב אף שאצל"ג שפיר איכא למיגזר ולכך לרב יהודה דמוקי לה כר"ש דפוטר מלאכה שאצל"ג ל"ק מ"ל תוך ד"א מ"ל חוץ לד"א אבל לרבה דמוקי לה כר"י דמחייב במלאכה שאצל"ג שפיר קשה מ"ל תוך ד"א מ"ל חוץ לד"א ודו"ק ונכון בעה"י. ועיין רמב"ם פ"א מהלכות שבת ה"ז, ובכ"מ שם דרבינא דאמר בשבת מ"ב קוץ ברה"ר מוליכו פחות מד"א ע"ש ס"ל מלאכה שאצל"ג חייב עלי' נראה כוונתו דאל"כ הי' מותר אף ד"א ביחד דה"ל מלאכשאצל"ג ע"ש מבואר דעתו דלמאן דפוטר במלאכשאצל"ג פוטר אף בד"א, וכ"מ שם לשון הרמב"ם דתלי דין זה דמוליך פחות מד"א בההלכה שהניח דמלאכשאצל"ג חייב ע"ש ודו"ק. ועפ"ד הד"ה יש לדון על מ"ש בשו"ת הרי"ם סי' ג' ללמד זכות על מה שנוהגין להביא החמין הטמונים לשבת ע"י קטן כשאין מצוי נכרי, ע"פ הגמ' חולין י"ד דקטן א"צ מחשבה ול"ה מלאכת מחשבת ע"ש, ועפיהנ"ל יש לדון דהא איכא גם העברה ד"א ברה"ר דא"צ מלאכת מחשבת, ולדקי ד' הרשב"א והתוס' והר"ן בר"פ מי שהחשיך דגם בקטן צריך ליתן עליו כשהוא מהלך ולא תיקשי ק' הרי"ם דהא קטן בלא"ה א"צ מחשבה ועפיהנ"ל א"ש דהא איכא גם ד"א דא"צ מחשבה ודו"ק וא"ש גם דברי המרדכי שם ויש לפלפל לפי"ז בכל התשובה ובאתי רק להעיר.

סימן ה'. **ואכתוב** עוד איזה ענינים בהוצאה, עתוס' שבת ה' ד"ה בשלמא דבירושלמי פריך דלבן עזאי דמהלך כעומד דמי אין אדם מתחייב על ד"א בר"ה ומשני בקופץ והש"ס דילן לא השיב לה פירכא כו' וכתב בס' עץ הדעת טוב ראי' לדברי התוס' מדמצינו כ"פ בש"ס גזרה שמא יעבירנו ד"א בר"ה וא"י לא מחייב ב"ע רק בקופץ ל"ש למגזר דהיא מלתא דל"ש שיקפוץ ד"א ביחד ודוחק לומר דכל הני אתא דלא•

כב"ע ע"כ, ואני ומצאתי ראי' ברורה יותר בעירובין נ"א חוץ לד"א הופכו על הכתב והיא מטעם דלמא כפיל ואתי לאתוי ד"א בר"ה ומוקי לה התם כב"ע עי"ש ודו"ק.

ובענין שיטת הרמב"ם דבזמן שהיו ישראל במדבר הי' דינה כרה"י דלא כרש"י שבת ו' עיין בס' חסדי יונתן בשם פענח רזא דהטעם דענני כבוד עשו אותה כבית מקורה, ומצאתי בירושלמי עירובין סופ"ט אין ר"ה מקורה ולא ממדבר יליף וממדבר לאו מקורה דהעננים עשו אותה כמקורה עי"ש בק"ע.

ומ"ש בחס"י שם דמעשה המקושש הי' אחר מיתת אהרן. תמו' דהא מקרא מלא ויקריבו אותו כו' לפני משה ולפני אהרן ומלו' ליישב.

ובענין לאו דהוצאה ערש"י כזיל ג' ד"ה כדתנן המוציא כו' שחייב משום לא תוציאו, והגי' הרש"ש שם דל"ל אל יצא ול"ה דבהוריות ד' הביא הש"ס קרא דלא תוציאו, וגם שם הוגה בצדו אל יצא, ומצאתי בירושלמי רפ"ק דשבת דיליף הוצאה מלא תוציאו עי"ש, ועיין ביצה י"ב, ובאתי בכ"ז רק להעיר.

סימן ו'. **שאלה,** היכא דעושה קנין המועיל ואינו מתכוון לקנות אי קונה או לא ונפ"מ בחמץ בפסח בשט"מ הנהוג בינינו כמו שאבאר.

תשובה, עיין במחה"ש סי' תמ"ח סק"ד שמסתפק איך מהני השט"מ שאנו עושין והא הגוי אין מתכוון לקנות וכשאין מתכוון נ"מ כב"ע י"א גלי דעתי' דבנפילה לא ניחא לי' דליקני ומחלק בשם השטמ"ק והנמו"י דזה דוקא בקנין דרבנן אבל בקנין דאורייתא מהני בלא כוונה וכ"ה בשו"ת ח"ם סי' נ"ט, ולא העירו מהא דקי' קנ"א סי"ב היתה עומדת בר"ה והלך הלוקח ומשך לא קנה כו' ואע"פ שנקנית במסירה כו' כיון שהתחיל למשוך כבר גילה דעתו שאינו רוצה לקנות בחזקה זו אלא במשיכה והיא מהרשב"א בשם הרב ן' מגש עי"ש. ועיין ב"ב פ"ב מסירה קונה בר"ה כו' משיכה קונה בסימטא כו' והיא בחו"מ שם ק"ע ובקצו"ע שם דלכך נ"מ משיכה בר"ה אף דאין משיכה בלא מסירה כיון דגלי דעתי לקנות במשיכה קנה דוקא במשיכה ובנו"ב המחבר בסי"ב הרי דאף בדאורייתא מהני גי' ד. ועי"ע בתשובת הריב"ש המובא בב"י סי' תמ"ו ובח"י סק"ז ובמק"ח דהא מלא חמץ בר"ה פשיטא שלא יטלטלנו דמצלא קונה בהגבהה כו' ואפילו כדי שלא יזיקו בו רבים לא יטלטלנו עי"ש משמע דקונה בהגבהה אף שאין דעתו לקנות ועי"ע בב"מ ל"ט הכא במגבי' מציאה לחברו קנה ופרש"י שם כיון דלא נתכוון לקנות לעצמו לא קנה ועי"ש בתוס' משמע דאף בקנין דאורייתא לא קנה בלי כוונה. ועיין ש"ך בסי' ר' סק"ה דהא דהולכו משיכה אף דמהני בלא"ה מכח ד' אמות משום דד"א אינו מדאורייתא עי"ש וא"כ ככ"ל דבדאורייתא א"צ כוונת קנין אבא כפ"מ לדינא בין משיכה דאורייתא לד"א דרבנן. ועיין בס' יד יוסף בסוגיא דהמטמא ומדמע בענין מנסך לע"ד מגבי' דלא קנה המגבי' את היין אם קובר שהיא שלו כמו בעודר בנכסי הגר וקובר שהיא שלו ומסיק דבקנין הגבהה קונה אף שהיא שלו דלא גרע מאלו שקונה שלא מדעתו וקדמו בזה הנה"מ בסי' ר' בשם המהרי"ט וכזה בשו"ת הרי"ם אה"ע סי' כ' בכוונת הרא"ש ועמחה"ש סי' י"ד סק"ו ואני רואה שקדמם התוס' ב"ב נ"ד ד"ה אדעתא דידו קונה שלא מדעתו כאמר עי"ש, אך דלכאורה מבואר היפך בתוס' ביצה הנ"ל, אך דא"ש ע"פ חילוק שם דהיכא דיודע מהמציאה ואינו מתכוון לקנות לא קני עי"ש ולפי"ז יל"פ בכל הנ"ל ועש"ך סי' ער"ה סק"ג ובנה"מ, ועיין במרדכי ר"פ אלו מציאות. עוד יל"פ עפי"ד הנה"מ בסי' קנ"א סק"ג דאם החפץ בולט לצד ידו לא קנה מטעם חצר רק מטעם הגבהה א"כ בכה"ג צריך כוונה אף להמהרי"ט, ועשו"ת פני יצחק סי' ו' שהעיר מסי' רס"ח ולפלא בש"ך מהך דסי' קנ"א הנ"ל, ובאתי רק להעיר.

סימן ז'. **שאלה,** להסוברים דח"ש חמץ אינו בב"י איך דינו אם הי' מתחלה שיעור שלם ואח"כ ניטל ממנו הכי אם יצא בזה י"א מצות השבתה או צריך לבער כולו.

תשובה. בד"ז מפלפל הגאון מרלוואה ז"ל בהסכמתו לס' תפארת אברהם ואיסתמיטתי' דבעיא זו היא בירושלמי פסחים פ"ג ה"ב מהו מיעוטו בטל או מכיון שנראה לבער צריך לבער כולו עי"ש בק"ע ועמו"ז סי' תמ"ב סק"ה והבן, ובאתי רק להעיר.

סימן ח'. **שאלה.** אם מותר לקפל בגדים ולהציע המטות מיו"ט לשבת כשלא עשה עירוב תבשילין. **תשובה.** בהגהות רע"א לאו"ח סי' ש"ב הביא בשם א"ר שכתב רש"ל פסק מהר"ש דמותר לקפל כשעשה ע"ת והגרע"א כתב דלדעתו שרי אף בלא ע"ת עי"ש ראייתו, ובמחכ"ת איסתמיטתא להו שהדבר מבואר בירושלמי ביצה ריש פ"ב מציעין המטות מי"ט לשבת ואין אופין ומבשלין מי"ט לשבת כו' שכן מציעין ומיצי שבת לשבת כו' עי"ש. מבואר דהצעה מי"ט לשבת שרי בלא ע"ת, ובאתי רק להעיר.

סימן ט'. **שאלה.** נר של מלו' שהודלק בי"ט וכבה אי אסור ליהנות ממנו ולאכלו. **תשובה.** במ"א סי' תקי"ד סק"ז פשיטא לי' דאסור דהיקצה למצוהו כתוס' שבת דמ"ב ד"ה ואין ניאותין עיש"ה ותמי' לי מתוס' ביצה ו' ע"ב ד"ה השתא תימא הא דתנן בשבת אין נותנין כלי תחת הנר כו' ונ"ש לרבות י"ט ובשטמ"ק הוסיף דאין ניאותין ממנו היא בשבת דוקא ולא בי"ט, וי"ל"פ דברי התוס' לפי"ד המ"א דאף דאיסור מוקצה למצותי שייך אף בי"ט מ"מ ל"ש לרבות י"ט דאוהו הטעם דשייך בשבת שהוקצה למצותו שייך אף בי"ט וא"צ רבוי, מש"כ שם לענין מוכן לאדם צריך רבוי על יו"ט דאין ראי' משבת דבשבת נ"ה מוכן לאדם דאסור לשחטו ודו"ק, ובהגהות הרש"ש שם נעלם ממנו כ"ז, עכ"פ דעת השטמ"ק דלא כהמג"א, ול"ע, ובאתי רק להעיר.

סימן י'. **שאלה.** בהא דמבואר בביצה ובשו"ע סי' תקכ"ז דגדול העיר מערב ע"ת על כל בני העיר האיך הדין אם שכחו לערב בעי"ט דהדין דמערב מי"ט לחברו ומתנה אם מותר אז לגדול העיר לערב בתנאי על כל בני העיר או לא. **תשובה.** עיין בגמ' ביצה די"ז מניח אדם עירוב תבשולין מי"ט לחברו ומתנה אבל עירובי תחומין לא ופירש"י דהטעם דהתירו בע"ת משום כבוד השבת עי"ש ובפנ"י דשיטת רש"י דטעם האיסור משום דנראה כמתקן ומשום כבוד שבת התירו ולפי"ז י"ל דהיכא דמערב על כל בני העיר דצריך לזה גם קנין הגבהה לזכות ולהקנות לאחרים כבטור וש"ע וקנין בי"ט אסור לא התירו בכה"ג בתנאי בי"ט ודו"ק ועיין ב"י ד"ה כשם ובמ"א סקי"ט ומחה"ש. ובפרט לשיטת הרי"ף דלכך אסרו בעירוב תחומין משום דנראה כקונה בית בשבת עי"ש א"כ י"ל במערב לאחרים דצריך לזה קנין ככ"ל, וכן לטעם התוס' דלכך אסור בעירוב תחומין משום מכין מי"ט לשבת משא"כ בעירוב תבשולין ל"ש זה כמ"ש הפנ"י, אבל כשמזכה לאחרים ע"י קנין דאסור בי"ט שפיר י"ל דלא התירו ועיין בריט"ב תקכ"ה בט"ז ומג"א, ולפי"ז יש ליישב ק' הא"ל המובא בפנ"י דהתוס' דקדקו בר"ה י"ט דביומי עזרא הי' אלול מעובר מדלא נאספו בכ"ג לחודש עי"ש והא אז הל כ"ג בשבת כמבואר ברפ"ב דביצה שהוצרכו לעירוב תבשולין ול"ה יכולים לאסוף לתענית עי"ש. וכ"ל דהטו"ז הקשה בהא דקאמר הגמ' שם לאין נכון לו מי שלא הניח ע"ת דהא עזרא עירב בעבורם שמלו' על הגדול לערב בעד כולם וכ"ל דאז לא הוצרכו לע"ת בעי"ט דהיינו ביום ד' דספטו בבירור שיבאו העדים ביום ה' כמו שהי' הרגילות תמיד כגמ' מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר עי"ש א"כ יום ו' יהי' חול וא"ל לע"ת, אך כשבאו ביום ה' שהעדים מאחרים לבוא הניחו אז ע"ת בתנאי על הספק וממילא ל"ה יכול עזרא לערב על כולם כמש"ל ומיושב ק' הטו"ז ודו"ק ומיושב ממילא ק' הא"ל דממילא נשמע דהי' אז אלול מעובר דאל"כ הי' עזרא מערב על כולם

ודו"ק. ובחידושי לאו"ח ישבתי ק' הנ"ל בעשרה אופנים, ועיין בפנ"י שהקשה דהיכא דחל יו"ט ד"ה אין מצו' על הגדול לערב בעי"ט בעד כולם עי"ש והיא ד"ה והפוסקים לא הזכירוהו אבל מ"ש קרוב לשמוע ולא הזכירוהו לרוב פשיטותו. והתוכחתי בזה עם ג"א והודה לדברי.

סימן י"א. **אי** מותר לברך בדלעת הנטועה באילן נקוב עיין ירושלמי כלאים פ"ז ה"ו ר"י בעי כן דלעת כתלוש היא לברך בה עי"ש וע"ש במה"פ דנקטינן לחומרא ובאתי רק להעיר.

סימן י"ב. **שאלה**, איש שהדליק נר נ"ח אם יכול להדליק ולברך בשביל אשה.

תשובה, בבאה"ט סי' תרע"ה כתב בשם הב"ח שיכול לברך בשביל אשה, ויגעתי ולא מצאתיו בב"ח ובס' חידושי מהרל"א העתיקו לחידוש ולא הרגיש שלא נמצא בב"ח, ולכאורה יש לפקפק בזה עפי"ד הדג"מ בסי' רע"א שמסתפק באיש שכבר יצא י"ח קידוש דאורייתא בתפלה אם יכול להוציא את אשתו שלא התפללה ערבית המחוייבת מדאורייתא עפי"ד הרא"ש פ"ג דברכות שהאשה אינה בכלל ערבות לכן אינה מוציאה אחרים. אך שי"ל דאף שהיא אינה ערבה בעד אנשים אבל האנשים שקיבלו ערבות נתערבו גם בעד הנשים עי"ש וה"נ יש לדון בכ"ד. אך שאני תמה עליו שבסי' תקפ"ט בט"ז הביא מהרא"ש שאם אין האשה יכולה לברך יברך התוקע בשבילה עי"ש הרי מבואר דעת הרא"ש דאנשים נתערבו בעד הנשים. הן אמת שלא מצאתי זה בהרא"ש רק במהרי"ל ומובא בד"מ שם אבל עכ"פ מבואר שם מדברי הד"מ כמ"ש ואף הד"מ לא נחלק על המהרי"ל רק מטעם דל"ש בזה ערבות כיון דנשים פטורות מתק"ש עי"ש ודו"ק גם בחי' רע"א דחה ד' הדג"מ, וכ"ה במשבצ"ז שם דמוציאות הנשים שלא התפללו מטעם ערבות. ועמג"א סי' רפ"ב סק"ו מ"ש מתוס' ר"ה דרשות מוציא חיוב דרבנן עי"ש ולפי"ז יל"ה במ"ש המחה"ש בסי' רע"א אי ב' דרבנן יכול להוציא חד דרבנן ודו"ק. עכ"פ לענין נ"ח הצדק עם הבאה"ט

ובעיקר הדבר דבתפלה יוצאין חיוב קידוש דאורייתא עמו"ז בס' רע"א סקי"ט מבואר מדבריו דבתפלה לא נפיק חיוב קידוש דאורייתא ובדג"מ תמה עליו. ועיין במחה"ש רי"ס רע"א שהעיר דא"י חיוב דאורייתא של"ה דעתו לצאת בתפלה עי"ש, ועיין בס' דרך פקודיך ובשאר אחרונים דלאחר שתיקנו חז"ל קידוש על הכוס לא נפיק בתפלה אף מ"ב דאורייתא כתוס' סוכה ו'. ועי' מ"א סי' קס"ח סקל"ד דצריך לברך ברהמ"ז מספק ובדג"מ תמה עליו דהא הנוסח אינו מדאורייתא עי"ש ול"נ כנ"ל דאחר שתיקנו חז"ל נוסח ד' ברכות לא נפיק חיוב דאורייתא בברכה מעין ג'. והדג"מ לא נחית לזה בג' מקומות הנ"ל. ועיין במגן האלף סי' תכ"ד סק"ג. ובאתי רק להעיר.

סימן יג. **סעודות של מצוה**.

בענין סעודת אסרו חג עיין סוכה מ"ה ותוס' ר"ה כ"ט ובאו"ח סו"ס תכ"ט ובמ"א ועיין ירושלמי ע"ז פ"א סוף ה"א ובמה"פ ומצאתי עוד בירושלמי חגיגה פ"ג ה"ז תשבת הרגל כרגל ופי' הק"ע דא"ח הוא כרגל שע"ה נאמנים בו כברגל והוא חידוש: ובענין הספק אי מצוה לסעוד בר"ה הערתי מרש"י שמואל א' כ"ה פ"ח על יו"ט באנו ער"ה הי' וצריכין אנו לסעודת יו"ט עי"ש: ובענין סעודת ערב יוהכ"פ עיין ירושלמי ע"ז פ"ב ה"ג דדבר שיש בו חשש סכנה אין לאכלו אף בעיוהכ"פ ע"ש: ובענין סעודת ר"ח עיין סנהדרין ע' ע"ב אכל דבר שהוא מצוה לאתוי תנחומי אבלים וברש"י דאע"ג דתקנתא דרבנן בעלמא היא ע"ש והקשה התי"ט דהא עיבור החודש נמי לאו דאורייתא. ובתוספת חדשים דאפילו מצוה דרבנן ליכא ע"ש. ועיין או"ח סי' ת"ח בב"י וסו"ע ס"ד דדעת הרמב"ם דתענית בר"ח אסור מדאורייתא דאיתקש למועד. ועיין בירושלמי תענית פ"ה ה"ג מפני סעודת ר"ח ובק"ע שהיו עסוקין במנחה כו' הלכך מוסף אין בו במנחה ע"ש. וע"ע בירושלמי מגילה

פ"א ה"ד סעודת ר"ח כו' שמחתו תלוי' בידי שמים ע"ש וע"ע בירושלמי סנהדרין שם לוין ברבית [דרבנן] לסעודת עיבור החדש וע"ש דר' יוחנן ליקט הפרורים מסעודת העיבור ע"ש. ועיין טור סי' ה"ע ובש"ע. ומ"ש הטו"ז מהרוקח דר"ח איקרי מועד כ"ה בפסחים ע"ז ועי' תענית י"ט וברש"י דר"ז איקרי חג ועי"ש בגבו"א:

והנה איתא בקה"ק דר"ח יש בו ענין קדושה מה שאינו בשבת והערתי מהזהיס ל"א ומרש"י ד"ה מוספי ר"ח מקודשין משל שבת וע"ש בעה"ק ובשטמ"ק. ומה שמברכין החודש בשבת שלפניו ומכריזין המולד עיין מ"א רי"ס ת"ז ומצאתי סמך לזה בירושלמי סנהדרין פ"ה ה"ג לא נליתי מוספא מאן דלא ידע אימת ירחא ע"ש בליון ירושלים והבן כ"ז ובאתי רק להעיר:

סימן י"ד. **מה** שפלפל בס' בית האוצר כלל קנ"ה באכילת קדשים אי המצוה דוקא בבעלים או אפילו ע"י אחר. גם בענין ד' הצל"ח ביצה י"ע דאין מצ"ע באכילת קק"ל עי"ש. נ"ל לפשוט מפסחים נ"ב גבי פסח לא שמיהו דבריהם במקום כרת גבי קדשים השמידו דבריהם במקום עשה עי"ש בתוס' דקאי אתודה ומשמע דהמצוה בבעלים דוקא אף בקדשים כמו בפסח גם משמע דלא כהצל"ח ועי' קנה"ח סי' שפ"ב והבן היטב. ועיין רש"י סנהדרין ע' ד"ה לאתוי חבורת מצוה כהנים שאוכלין קדשים והקשה בס' ברכה משולשת דלמה נ"פ דקאי אף אקק"ל. ונ"ל דמזה ראי' להצל"ח. אבל ברש"י מולין י"ב ד"ה פסח ומאמר דשבה דואכלו אותם קאי אף אשלמים והבן. ומה שפלפל בס' הנ"ל אם אכילת קק"ל הי' מותר בעזרה. אשתמיטתי' הירושלמי מע"ש פ"ה ה"ג מהו בכל מקום בעזרה ופי' הפ"מ דקרא קמ"ל דמותר לאכול קק"ל בעזרה ע"ש מחלוקת ריב"א ורא"ע ולפי"ז יש לפלפל הרבה ובאתי רק להעיר

תוכן הדרשה שדרשתי על פיוט חד גדיא בשה"ג תרפ"א לפ"ק בק"ק לאבאווא יע"א.

חד גדיא תואר לישראל כנודע דזבין אבא הוא אבינו שבשמים בתרי זוזי בשני זוגות תפילין דזוזי היא לשון זוגות במס' שבת קנ"ט ע"ב ובכ"מ עיין בערוך. והיינו שאנו נקנים להשי"ת ע"י שאנו מניחין שני זוגות תפילין דרש"י ודר"ת [עיין עטרת זקנים סי' ל"ד] באהבה וביראה ובאימה ומקבלים עלינו עול מלכות שמים שלמה:

ואתא שונרא הוא כח השכחה דשונרא מוטבעת בשכחה כנודע והיינו שהשכחה והיס"ד בתפילין נוסף ומזיק להגדיל ברוחניות וגשמיות כנודע:

ואתא כלבא ע"פ דאיתא בפ' שירה דהכלבים אומרים שירה ואני ברוב חסדך כו' בשכר ולכל בנ"י לא יחרץ כלב לשונו. והסברתי באורך דהיא מדה כנגד מדה דרוב היסח"ד בתפלה ותפילין בא ע"י פטפוט ושיחה בביהכנ"ס ויכולים המפטפטים ליקח מוסר השכל מהכלבים שבתקו ולא חרצו לשונם בצאת ישראל ממצרים ומכ"ש שיבתקו בנ"א בני דעת ולא יפטפטו בתפלה ותפילין וקה"ת שהם אותות על יל"מ ולכך אומרים הכלבים שירה ואני ברוב חסדך אבא ביתך דמזה יש ללמוד איך להתנהג בבית ה'. וע"ש בפרק שירה דע"י כן זכו שמלאתן מעבדין מורות לספרים תפילין מזוזות והיא רמז לדעתי בתיבת כלב כ"ף ונלמן כפים היינו וקשרתם לאות על ידך לנ"ד היינו ספר תורה ע"ד ולמדתם אותם את בניכם בי"ת היינו וכתבתם על מזוזות ביתך והוא רמז נפלא והארכתי ואכמ"ל. והו ואתא כלבא שע"י הלימוד מהכלב מדת השתיקה בתפלה ותפילין יבטל מדת השונרא דהיינו השכחה והיסח הדעת בתפלה ותפילין:

ואתא חוטרא הם האומות ע"ד הוי אשור שבט אפי שמכים ומלערים לישראל ·

ואף האנשים שאינם מפטפטים בביהכנ"ס באים לידי היסה"ד ע"י מכותיהם ודאגותיהם המבלבלים את מוחם בביהכנ"ס והבן:

ואתא נורא דהתורה נקראת אש כדכתיב הלא כה דברי כאש וגם ישראל נקראים אש כדכ' והי' בית יעקב אש וע"י למוד התורה והקול קול יעקב שורפים להסוטרא דהיינו ידי עשו כדרז"ל בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו והבן:

ואתא מיא דהאומות מכונים בשם מים רבים לא יוכלו לכבות כו' וישראל מכונים בשם אש כנז"ל וכתבו הטעם דכמו שאין האש כבה מהמים רק ע"י התקרבותו להמים כן אין כח לאומות לשלוט בישראל רק ע"י התקרבות ישראל אליהם והתדמותם להם במלבושיהם וחוקותיהם וזהו ואתא מיא שע"י שהולכים בחוקות העכו"ם הם מכבים אש בית יעקב ונותנים כח ושליטה להאומות לשלוט בישראל ח"ו ונשים הפרוצות ההולכות בגילוי בשר וגילוי שער בעוה"ר מטמאים העינים, ורשפי אש התורה והיראה מכבים כמים, וע"ז דוה לב כל ירא שמים:

ואתא תורא הם הת"ח המשימין עצמן לעול תורה כשור לעול כבמס' ע"ז ה' ודריש לה מקרא משלחי רגל השור עי"ש ובפרט הרבנים ומנהיגי העיר שמוטל עליהם עול הציבור ושתא למיא שמוטל עליהם להשגיח על עניני הציבור ומנהגיהם ודרכיהם וצריכין לדרוש ברבים ולזעוק זעקה גדולה ומרה ולהזהיר האבות שידריכו בניהם ובנ"ב בדרך ישרה ולמנעם מחוקות העכו"ם המשולים למים כנ"ל מדרכיהם וממלבושיהם מלשוניהם וחכמותיהם. ועדרש"י בפ' ברכה פ' בכור שור וד"ל:

ואתא השוחט היינו שע"י השוחטים והבודקין המקולקלים שאינם זהירין במלאכת שמים כראוי מטמא בשר שחיטתן את אוכליו וזהו ושחט לתורא שהשוחט ומוליא נפש וחמימות הישראלית אף מהת"ח ומנהיגי העיר ומכסה עיניהם מלראות בפרצות העיר ולגדור פרצותי'. וזהו כל"פ ברפ"ב דערובין דנחלקו ב"ש וב"ה אי טוב שלא נברא משנברא כיון שהגיעו לשתי שנה ומחצה אמרו טוב שלא נברא היינו שראו קילקול השוחטים שנולדו במזל מאדים כמ"ש סוף שבת עי"ש, דמזל מאדים קיבובו שתי שנה ומחצה כמ"ש התוכנים, אמרו טוב שלא נברא והבן:

ואתא מה"מ שע"י הפריצות הנורא והשחיטה המקולקלת ושיחה בתפילין ותפלה וקרה"ת ושאר קילקולים הנ"ל הרעים, מתחדש בכל יום כמה מיני חולאים, מכות חרב והרג וכל מיני פגעים ולצעוק על קילקולים האלה אוי ואוי, ורוחא שביקנא למאן דקשים מיכאי:

ואתא הקב"ה שאין לנו על מי להשען רק על אבינו שבשמים כמשנה סוף סוטה, ושמעתי מדודי הה"ל ר' שלמה ליב שליט"א מטוטשין שעיקר המשנה וכח ישראל קודם ביאת המשיח ועיקר העבודה היא התפלה וכמ"ש תלמידי הבעש"ט כבג"מ ז"ע בשמו שאמר שבכח התפלה נעביר מה"מ ורוח הטומאה מהארץ ובשה"ק אמור ובמגם רמז זה בתהלים פנה אל תפלת הערער כו' תכתב זאת לדור אחרון. ודודי שליט"א פירש לשון המשנה סוף קדושין לעולם ילמוד בנו אומנות נקי' וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו דהתנא מפרש מהו האומנות. ויתפלל למי שהעושר שלו דהאומנות היא התפלה כמ"ש רש"י בפי' מטות פל"א פ"ח דהתפלה היא אומנות ישראל עי"ש עכדפה"ח. ועפי"ז יישבתי קו' המהרש"א שם עי"ש ויומתק לך. וזהו ואתא הקב"ה הקדוש ברוך הוא דייקא שנקדש ונברך שמו ברבים בתפלה גם לקיים הפ' קדושים תהי' כי קדוש אני לטהר ולקדש את עצמנו ואת בני ביתינו להשגיח על מלבושיהם והליכותיהם ולמנעם מחוקות העכו"ם מדרכיהם ולשוניהם וחכמותיהם ובשמור ממאכלות אסורות ובשר פיגולים ושאר מיני קלקולים וע"י כן ושחט למה"מ במהרה בימינו ונזכה לביאת משיח צדקנו. בב"א:

שאלות ותשובות בית אבא

על ד' חלקי שלחן ערוך

סגנון התשובות כסגנון התשובות שבקונטרס הראשון שנדפס בשנת תרפ"ב
וכמבואר שמה בהשער

גם יבאו בו חידושים קצרים, מהמון חידושי תלמידי הישיבה היקרים, למען ידעו אנשי עירנו קראקא החשובה. כי זרע צדקתם לתמיכת התלמוד תורה והישיבה עשו פרי תנובה. ויוסיפו לתמכה בשתי ידים וגם כדי שקנאת סופרים תרבה חכמה לשם שמים,
ובזכות זה נזכה כולנו לב"ט וברכה וחיים, ולראות מהרה בבנין ירושלים

ובסי' כ"ה אזהרות וידיעות ודרושים בהלכות נדה נחוצים לכל איש נשוי החפץ חיים.

„שלחן ערוך" לפ"ק תרפ"ד.

הסכמת הגאון האדיר החסיד רשכבה"ג מהר"ם שליט"א אבד"ק טארנא יע"א.

ה"ה. מוב"ז ידידי הרב הה"ג החריף ובקי נפלא בכל חדרי תורה ירא ה' המפורסים כש"ת מו"ה אבא וואקס נ"י אבד"ק לאבאווא כעת ר"מ בק' קראקא. ברצונו להביא מעט מחידושיו על מזבח הדפוס ולאשר מכיר אנכי את הרב הנ"ל והרבה מחידושיו היו למראה עיני והוטבו מאד בעיני כי ידיו רב לו לירד לעומקה של הלכה בחריפות ובקיאות לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ועט סופר בידו לכלכל דבריו במשפט להיות מועט מחזיק את המרובה ע"כ ידי תכון עמו להוציא מעט מחידושיו לאור עולם אקוה כי יתענגו בם שוחרי תושי' ומצוה גדולה להתמך בידו לתמכו ולסעדו להדפסה וליקח מאתו חידושיו אשר ידפיס בכסף מלא כראוי לת"ח גדול כמוהו. ובאעה"ח יום א' שמיני תרפ"ד טארנא הק' **מאיר אריה** אבד"ק הנ"ל.

..........●●●●●..........

חלק או"ח הלכות שבת ומועדים הוספות לקונטרס א'.

סימן ט"ו. **עיין** מ"ש בסי' א' דדעת הו"ז הטו"ז ז"ל להביא ראי' מתוספתא דמגילה דאחד קורא ואחד מברך ויליף הטו"ז דה"ה בקרה"ת הוא כן וכתבתי לחלק ע"ש והבאתי דבהג"א פרק הקורא קדמו לטו"ז בראי' זו ורמ"זי בזה דהרא"ש גם כתב ז"ל גם העומד לקרות יקרא בנחת ובדיקדוק עם ש"ץ שלא תהא ברכה לבטלה כו' ובהג"א שם ז"ל ושפיר דמי בראובן יברך בין מלפני' בין מלאחרי' ושמעון יקרא מא"ז עכ"ל והבנתי דההג"א הביא ראי' מהתוספתא דמגילה לדחות דעת הרא"ש בקרה"ת ובדברי הטו"ז ומצאתי שגם בהגהות אשר"י פירש כן אבל אחר מחכת"ה לא כ"כ עתה לפרש כן רק דההג"א קאי על מ"ש הרא"ש שם לתכן לענין מגילה מקום שנהגו לברך יברך כו' הלכך נמרינהו לתרוי' היינו ברכה שלפני' ושלאחרי' ע"ז קאי ההג"א וכתב שפיר דמי שראובן יברך בין מלפני' בין מלאחרי' ושמעון יקרא וזה דוקא במגילה אבל בקרה"ת מודה להרא"ש דהעולה יקרא עם הש"ץ וראי' ברורה שבא"ז שהעתיק ממנו ההג"א כתב כן בסוף ה' מגילה על המשנה והגמ' דמקום שנהגו לברך יברך דמיירי לענין מגילה ע"ש וז"ב. אבל לענין קרה"ת שפיר י"ל דס"ל דהעולה יקרא עם הש"ץ וכן מצאתי שפסק בס' האשכול בה' קרה"ת.

ב) **ועיין** מ"ש בסי' ג' אם מעמר שייך דוקא באוכלין או אף באחר דברים והבאתי משבת ע"ד אלו מאן דעבד אלתא חייב י"ח חטאות כפל שם ע"ש וצריך להגי' ולמחוק תיבות אבל אשמיטתי' ול"ל והעיר עוד משבת ע"ד. והוסיף עתה הרבה הנה רש"י פירש דאוסף הקנים ה"ז מעמר ומבואר מזה דשייך מעמר אף בבלים אבל התוס' שם הכניסו בונה בחשבון הי"ח חטאות ולפי"ד צריך לחלק מעמר וממילא

אין ראי' משם דשייך מעמר בעלים ומצאתי בש"ש פ' המביא שפירש כרש"י ומובא במג"א סי' תק"א סק"ז ע"ש וכן מצאתי בס' ירא"ה ה' שבת ובסמ"ג ובאו"ז ובחי' הר"ן ובחי' המאירי שפירשו כרש"י.

ג) **ומ"ש** להעיר מירושלמי שבת פ"ז ההן דשטח למוקין בנקלטה חייב משום מעמר ופירש הק"ע בנקלטה עלים יבשים. הנה בפ"מ שם הביא ממרדכי דגריס דשטח למוקין וקלטה פי' שפיזר הלמוקין ואח"כ אספם וכן מצאתי ברוקח במלאכת מעמר דגריס וקלטה. ומצאתי בא"ז ה' שבת דגריס בירושלמי בנקלטה וכתב דלא ידע לפרש. וכן בס' מעשה רוקח על הרמב"ם פ"ח העתיק מהירושלמי בנקלטה.

ד) **והנה** המנ"ח ז"ל הביא ראי' דשייך מעמר בעלים מהא דאיתא בר"פ הזורק ומקושש מעמר הי' ע"ש ומצאתי ברוקח שם שהביא גמ' זו דמקושש מעמר הי' ולכאורה לאיזה צורך הביא גמ' זו ומה חידוש מצא בה וצ"ל דהביאה ללמוד דשייך מעמר בעלים וכראיית המנ"ח.

ה) **מריש** הי' נ"ל להביא ראי' להרמב"ם דל"ש מעמר בעלים והמנ"ח חזר למצוא לו מקור, והי' נ"ל בה"ר מהירושלמי שם כל הנוגע באוכל חייב משום מעמר והובא במרדכי פ"ז ובא"ז משמע דאתא לאפוקי דבר שאינו אוכל דל"ש בי' מעמר ודאית' ראי' זו דילפ"פ דלא בא למעט דבר שאינו אוכל ולא נקט אוכל רק משום דבעי למתני סיפא שם והנוגע בקליפין חייב משום דש ע"ש ודו"ק ומצאתי עתה בבגדי ישע מבעל הסלו"ה ז"ל על המרדכי שם ז"ל כל שהוא נוגע באוכל פי' כל דבר שנוגע באוכל כלומר שהיא אוכל לאפוקי דבר שאינו אוכל עכ"ל נראה שהבין דהירושלמי ממעט דבר שאינו אוכל דאינו חייב משום מעמר. אבל לפע"ד אין פירוש זה מוכרח וראי' ברורה שהרי הרוקח הביא ג"כ הירושלמי דכל שהוא נוגע באוכל חייב משום מעמר אף שהביא לפני זה הגמ' דר"פ הזורק דמקושש מעמר הי' להורות דשייך מעמר אף בעלים כמש"ל ודו"ק.

ו) **עוד** יל"ה מסוכה ל"ג ע"ב הותר אגדו בי"ט אוגדו כאגודה והקש' הא"א לרמב"ם דשייך מעמר אף שלא במקום גידולו ליתסר לאגדו דהוי כמעמר וצ"ל דמזה הכריח הרמב"ם שיטתו דל"ש מעמר רק באוכלין והרמב"ם בזה לשיטתי' ודו"ק.

ז) **בב"מ** הביא בשם הר"ן דל"ש מעמר רק במקום גידולו ובכ"א כלל י"ג כתב דלא זכה לידע המקום בר"ן ואשתמיטתי' במחכת"ה דכ"ה בר"ן ביצה סופ"ד ד"ה גרסינן.

ח) **ואחד מתלמידי** הבי' אלעזר נ"י הראה ד"א בס' פרדס דוד פ' בשלח שהעתיק משבת ע"ג אביי אמר אין עימור באוכלין ובנה שם פילפול ע"ז והיא תמוה' ואף שיש לדחוק וליישב גירסתו מ"מ נ"ל שטה"ס נפל שם היוצא מכ"ז דדעת רוב הראשונים דשייך מעמר בין באוכלין בין בשאר דברים ודו"ק.

ט) **עיין** מ"ש בסי' ד' בשם שה"ק דברי חיים דבד"א ברה"ר חייב אף על מלאכה שא"צ לגופה עי"ש ונשאלתי דבב"ק כ"ו איתא נתכוון לזרוק ב' וזרק ד' לענין שבת מלאכת מחשבת בעינן ע"ש הרי דאף לענין ד"א בעינן מלאכת מחשבת והראוני שגם בס' ציונים לתורה הקשה כן ונלאה ליישב דה"ק. ונ"ל ליישב דדוקא במעביר ד"א דהיא הלמ"ס כש"ס ר"פ הזורק א"צ מלאכת מחשבת דבשבת לא ידעינן מלאכת מחשבת רק ממדסמיך שבת למלאכת המשכן דכתיב בי' מלאכת מחשבת ולא קאי הכתובין רק על מלאכות דהוו במשכן לא על העברת ד"א שהיא רק מהלמ"ס אבל שם בב"ק דקאי על זורק ד"א י"ל דס"ל כרבה שם כר' יאשי' ורב חסדא בר"פ הזורק דזורק נמי ילפינן ממשכן ע"ש ושפיר בעי מלאכת מחשבת אף בזורק והא דמוכח בשבת ל"ז גבי באיזה שתרצה תנוח דא"צ מלאכת מחשבת בזורק וכמו שהוכיח הד"ח ז"ל שם. שם התרצן הוא רב אשי ואזיל בשיטת הסתמא דגמרא בר"פ הזורק דגם זורק לא ידעינן רק מהלכה דסתמא דגמ' היא רב אשי כנודע ודו"ק וא"ש.

י) **ועיין** ערובין מ"ח דילף ד"א בר"ה מאל יצא איש ממקומו ועיין ח"ס ריש שבת דקאי על מוש"ע ד"א ע"ש ועפיהנ"ל יומתא דמוש"ע ד"א בר"ה צריך מלאכת מחשבת ודו"ק.

יא) **ועיין** שבת י"א לא יצא החייט במחטו שמא ישכח ויצא והקשו התוס' דאף אם ישכח ליכא איסורא כדאמרינן בפ"ב דב"ק הכיר בה ושכחה לענין שבת פטור ממלאכת מחשבת בעינן ע"ש ועפיהנ"ל דבד"א בר"ה א"צ מלאכת מחשבת א"ש דהתם החשש שמא ישכח ויעביר ד"א בר"ה כמ"ש הפ"י ובד"א הא לא בעי מלאכת מחשבת. והתוס' לשיטתם בר"ה כ"ע דאף בד"א בר"ה בעינן מלאכת מחשבת ע"ש ודו"ק, ובד"ז כיון גם **תלמידי** הנ"ל והוסיף דלפי"ז מיושב ק' הפ"י בהקשה דלמה צ"ק שמא ישכח ויכניס ועפיהנ"ל א"ש דעל הכנסה לא יתחייב דהא בעי מלאכת מחשבת ודו"ק. וכיון לזה גם **תלמידי** הב' יהושע נ"י ופלפלנו עוד באורך בכמ"ק ואכ"מ.

י"ב) **והנה** מ"ש שם בעירובין צ"ח דהמכניס ספר שנפל בידו הש"ב מלאכה שאצל"ג דלא ניחא לי' בנפילת הספר מידו ע"ש העירני תלמידי הב' יהושע נ"י דא"כ העושה מלאכה בבור הולא בשבת יחשב מלאכה שאצל"ג ולא משמע כן בש"ס, ויש להאריך בזה הרבה כי באמת הקשו התוס' בשבת צ"ד במה קושיות כאלו על רש"י ע"ש ובחי' הרשב"א שם ובדף ק"ו ובשאר ראשונים ובאחרונים שהאריכו ליישב פירש"י בחילוקים דקים והשגין קושא אריכות גדול וקצר הגליון מהכיל והלא לית ה' בפ' בן פורת סי' ז' כתב ג"כ דכה"ג הוי מלאכה שאצל"ג ע"ש.

י"ג) **ומ"ש** בסי' ז' להסתפק אם הי' מתחלה כזית חמץ וניטל ממנו חצי זית אם יצא בזה חובת ביעור והערתי מירושלמי פסחים פ"ג שנסתפק דמכיון שנראה לבערו צריך לבער כולו. עוררוני הי' הנ"ל בקדם בזה בשו"ת רע"א סי' רי"ח והביא גם מצ"ק ק"ה. והנה ראיתי שם שהביא ק' השי"ק בהקשה דלמה לא פשט הירושלמי מרפ"ב דכלאים כל סאה שיש בו רובע ממין אחד ימעט וה"נ לבער כולה ויחלק דשם היא רק מדרבנן מפני מ"ע ומשא"כ בחמץ הוי דאורייתא ואף להפוסקים דמפרשו לה בשביעית מ"מ הירושלמי לשיטתי' דל"מ ביטול לה"י ע"ש, ופילפל שם הגאון רע"א ז"ל בהרמב"ם דכתב ברפ"ב מהלכות כלאים דאם זרע לוקה ומשמע דלהרמב"ם סאה שיש בו רובע היא מדאורייתא ע"ש, אבל ראיתי במרה"פ ירושלמי דפ"ב דכלאים דכתב בדעת הרמב"ם דל"ה רק מפני מ"ע שהרמב"ם בעצמו שם בה"ז הזכיר הטעם דמראית עין ואני מצאתי כן גם ברדב"ז על הרמב"ם שם שאחר שהעתיק הירושלמי דאיסור רובע היא מפני מ"ע כתב ואם זרע לוקה. ושוב מצאתי בסמ"ג ל"ת סי' ר"פ ע"ש, ומ"ש המפו' לחלק דקודם שזרע ימעט רק מפני מ"ע אבל לאחר שזרע באיסור צריך למעט מהתורה ע"כ אישתמיטתא להו במכה"ה דברי הרמב"ם בה"ז דנקט מ"ע אף לאחר שזרע ע"ש.

י"ד) **והנה** הגאון רע"א ז"ל הניח קושית הק"ע וכתב דלק"מ דהכא אמרינן מכיון שנראה לבער היינו דבתחלת האיסור הי' כזית ואז האיסור אבל בכלאים קודם זריעה ליכא איסור ובשעה שזרע כבר נתמעט ע"כ, וכ"ל דלפי"ז מיושב ק' רע"א על השמטת הרמב"ם הבעיא דירושלמי דפסחים, דהרמב"ם לשיטתי' בה"ז שם דאף לאחר שזרע מהני שימעט ומקורו מבבלי מו"ק ז' כמ"ש הכ"מ וע"ב בתוס' א"כ אין מקום לבעית הירושלמי בחמץ דיש לפשוט מכלאים דהגי בימעט דה"ה בחמץ ול"ש חילוק הגרע"א דבכלאים איירי קודם זריעה דהא להבבלי והרמב"ם אף לאחר זריעה הגי שימעט וכמון. אבל כמדומה דבמחכ"ת אישתמיטתי' להגרע"א ז"ל הירושלמי דרפ"ב דכלאים וז"ל מאן דאמר שיש בה בתלוש ומאן דאמר שכבר נתוסף במחובר הרי דלירושלמי מיירי המשנה בין

בתלוש בין במחובר וכן משמע שם בה"ג מאי אבא שאול כר' יוסי ברבנן היא עי"ש ובמרה"פ ויש ליישב וצ"ע.

ט"ו) **והנה** מ"ש לחלק בין איסור"א לדרבנן, וכן מצאתי בררב"ז שם שכתב דלכך מהני בכלאים שימעט משום דאינו אסור רק מפני מ"ע משא"כ בהך דב"ב צ"ד לענין פסולת בתבואה דקיי"ל דאם בא לנפות מנפה את כולה דהוי דאורייתא איסור גזל ע"ש, ותמהני שכולם לא העירו מדברי הרמב"ם פ"ח מהלכות מלוה שכתב דהמלוה לחברו על המטבע והוסיפו עלי' יותר מחומש צריך לנכות את כולו ע"ש וביו"ד סי' קס"ה וכתב שם הט"ז דדומה להך דב"ב והו"מ סי' רכ"ע דצריך לנפות את כולו והרי התם הוי רבית דרבנן כמ"ש הב"י שם ואפ"ה ס"ל להרמב"ם דצריך לנכות כולו ולולא דבריהם הי' נ"ל לחלק דשאני בהך דב"ב צ"ד דמתחלה הלא מיצלא וביותר מרובע לא מחיל איניש אפילו פחות מרובע שבו וכמ"ש הרשב"ם שם, ועיין קמ"ע סי' רכ"ע קכ"ג וא"ש גם הך דמטבע דגם התם תליא בדעת הלוה כמ"ש הש"ך ביו"ד שם סקק"ד והיא מהמרדכי משא"כ בהך דכלאים דלא תליא בדעת אדם סגי שימעט ודו"ק ועיין תוס' רע"א ז"ל ברפ"ב דכלאים ויש להאריך ובאתי בכ"ז רק להעיר. ובקו"ק י' כפל ע"ש ול"ל דהיכא דאל י"ע ה"ו כו'.

ט"ז) **ומ"ש** בסי' י"ב להסתפק בשם הדג"מ וש"א אי אנשים שיצאו כבר יד"ח אי מוציאות לנשים והבאתי שהבאה"ט בה' חנוכה הביא בשם בהו"ז הב"ח ז"ל דיכולים להדליק ולברך בשביל נשים וכתבתי שיגעתי ולא מצאתיו בב"ח עתה יגעתי ומצאתיו במקום אחר בב"ח בהלכות מגילה סוס' תר"צ שהביא בשם המהרי"ל והאגודה מי שקורא לחולה או ליולדת מברך אע"פ שכבר יצא יד"ח דקיי"ל כל הברכות אע"פ שיצא מוציא והביאו המג"א בסי' תרצ"ד סק"ה ואולי לדברי הב"ח האלה כיון הבאה"ט בה' חנוכה, ומצאתי גם בתשב"ץ סי' קע"ו ובס' המנהגים כלשון המהרי"ל ופלא על הדג"מ וש"א שלא הרגישו מכל הנ"ל

י"ז) **ומ"ש** שם דיוצא בתפלה חיוב קידוש דאורייתא, עיין מ"א בסי' רע"א סק"א שהביא כן מרמב"ם ותוס' ע"ש ועיין בר"ן פ' במה מדליקין שכתב על מסקנת הש"ס דנר שבת וכ"ה עדיף מקידוש היום וא"ת היכי דחינן קידוש היום דאורייתא משום נר ביתו וכ"ה י"ל דלא דמי כי' דהא אפשר לקידושי אריפתא ומשמע לכאורה דעת הר"ן דקידוש על היין או אריפתא הוי דאורייתא אבל בחידושי אנשי שם כתב עליו דלאו למימרא דקידוש אריפתא דאורייתא דהא"י נמי דרבנן היא אלא קושטא דמילתא קאמר דאפילו קידוש דרבנן לא מפסיד ע"כ ועיין או"ז ואו"ח ס"ס תרפ"ז.

ומה שכתבתי שם דאחר שתיקנו חז"ל קידוש על הכוס לא נפיק חיוב קידוש דאורייתא בתפלה עפ"ד תוס' סוכה ג' הראה לי תלמידי נ"י שדיבר מזה במנ"ח ז"ל והוסיף עוד טעם דא"י חיוב דאורייתא בתפלה כיון שצריך להזכיר יצי"מ בקידוש היום כפסחים קי"ז ובתפלה הא לא הזכיר יצי"מ ותמה שם על המ"א הנ"ל והדג"מ ופמ"ג וש"א שאחזו השער דיוצא חיוב דאורייתא בתפלה ע"ש ועיין עוד בתשו' מהר"ס סי' כ"ד מהר"ס התענה בר"ה כו' וקידש בביתו קידושא רבא ואמר הטעם לפי שהיא דאורייתא מובא במ"א סי' תקצ"ז סק"ג ע"ש ובמחה"ש, ומבואר דעת מהר"ס דא"י בתפלה חיוב דאורייתא אבל המ"א שם דחה דבריו ע"ש ובמחה"ש, וראיתי שגם בתשב"ץ סי' תקק"ג הביא ד' המהר"ס ויש לפלפל בכ"ז ובאתי רק להעיר.

ח"י) **עיין** מ"ש בסי' י"ג לה"ר מרש"י שמואל כ"ה דמצוה לסעוד בר"ה ע"ש. ועיין שא"ג סי' ק"א הביא ראי' מר"ה י"ח ר"ח דאורייתא ודאורייתא לא בעי חיזוק כו' עש"ה דר"ה אסור בתענית ותמה על הגאונים קמאי ובתראי שלא הרגישו בראי' זו ובשע"ת סי' תקצ"ז הביא בשם הכנס"י שה"ר מסוגיא זו להיפך דמצו' להתענות

בר"ה ע"ש ואני מצאתי ראי' זו בערוך ערך ראש ובא"ז ה' ר"ה שה"ר מכאן דאסור להתענות בר"ה ע"ש.

ועיין בה"ש סי' תקצ"ו ה"ר מתענית פ"ג מירושלמי דבר"ה מתריעין ולא מתענין וא"כ דחה ראי' זו ואני מצאתי ראי' זו בערוך שם ובמרדכי פ"ק דר"ה ובא"ז ורוקח שה"ר מהירושלמי הנ"ל דאין מתענין בר"ה. ומ"ש בח"ש בשם האחרונים ראי' דמצוה לסעוד בר"ה מפסוק דעזרא אכלו משמנים כו' ודחה ראי' זו ע"ש. ואני רואה שראי' זו היא ראיית הראשונים המרדכי והרא"ש והערוך והא"ז והרקח וס' מעשה רקח הכדמ"ח בסי' קי"ל קל"א קל"ב וע"ש עוד ראיות דמצוה לסעוד ולשמוח בשמחת יו"ט בר"ה ע"ש ויש להאריך בכ"ז ואכ"מ. **ומה** שהבאתי בהדרוש חד גדיא ומפ' שירה פ' ואני ברוב חסדך היא ע"ס ונ"ל הפסוק באו ונשתחוה ונכרעה כו' ע"כ י"ח ס"ק השמטות לקונטרס א' וקיימנך כה לח"י כו' אמן.

סי' ט"ז **נשאלתי** ליישב ד' התוס' בשבת ע' קוד"ה ועל שכתבו ז"ל דל"ה ג' כתובים מדלא כתביכהו או כולהו בעשה כו' ע"ש ותמה השואל דהא מבואר בפסחים מ"ד דיקדש ומשרת הוי ב"כ הבאין כאחד אף דיקדש עשה ומשרת ל"ת והיא ת"ע, והראו לי שכבר הרגיש בזה בשו"ת מהר"י אסאד ז"ל והקשה עוד מע"ז כ"ד ע"ב דחשיב ע"ז ושביעית ב"כ הב"כ אף דע"ז היא בל"ת ושביעית בעשה וקיים בל"ע. ועו"ק ק' המהרש"א שהרי התוס' בקידושין על רש"י לא כיחא להו לחלק בין לאו לעשה עיי"ש. ועוד קשה ק' המלא"ר בערך דשה"ב שהקשה דהא איכא לאו דאל יצא איש ממקומו א"כ ליהוי ב"כ עם הלאו דלא תבערו עי"ש, ועיין מלא"ר בערך שני כתובים דהביא תוס' הנ"ל ולמד מהם דל"ה ב"כ רק כשכתבו בלשון אחד, וראיתי שגם בס' ה"ע להב"י ז"ל העתיק ד' התוס' ולמד מהם דל"ה ב"כ כשאינם בלשון אחד, ואף שיישבתי ק' המהרש"א בחילוקים רבים **אבל** האיר ה' עיני ומצאתי בחי' הר"ן לשבת שם שאחר שדחה פירש"י כתב ז"ל והנכון דה"ל ב"כ כו' דל"ל הבערה כמי ה"ל ג' כתובים דא"כ ליכתבה רחמנא להבערה גבי חרים וקציר ומדכתבה באפי נפשה יצאתה ללמד על הכלל כ"ב, וכ"ל ברור דאף כוונת התוס' כן דל"ה ג' כתובים מדלא כתביכהו בחד מקום או כולהו במקום הלאו או כולהו במקום העשה דמגילה לק"מ מפסחים ומע"ז דהתם ל"ש לכתוב יקדש ומשרת וה"ז וכן שביעית יע"ז, גם לפי"ז מדוייק לשון התוס' דלפי הגנתם בתוס' הי' ל"ל בתוס' בזה"ל „מדלא אפקינהו כולהו בלשון לאו או בלשון עשה" או „מדלא כתביכהו כולהו בלשון לאו כו'" אלא ע"כ כוונתם כהר"ן וזה כ"ל פי"ב אחרי מחבה"ק של הגאונים ז"ל הנ"ל. וכן מצאתי בחי' הריטב"א כפי' הר"ן והארכתי בביאור דיוק ל' הר"ן וריטב"א ואכ"מ. ב) **וראיתי** בחי' הרי"ס ז"ל ברים שבת שהקשה למ"ד הבערה ללאו יצאה דה"כ כיצא דהוצאה ללאו יצאה ותי' דשאני הוצאה דלאמר הפרט קודם הכלל ע"ש ולכאורה ה"ל להעיר מירושלמי פ"ז דשבת ה"ב דהיא פלוגתא בפרט קודם לכלל או הביא כיצא מן הכלל ע"ש ועיין סנהדרין ס"ב דלמאי מ"ד השתחוי' ללאו יצאה כמו הבערה לר' יוסי ע"ש אף שנאמרה קודם הכלל עי"ש ויש לחלק אבל בלא"ה י"ל דשאני הוצאה דיצאה לצורך ענינה דמלאכה גרוע היא כתוס' ריש שבת וכן תי' המלא"ר שם ועיין כזה בסנהדרין ס' ע"ב לענין השתחוי'. ובירושלמי שבת שם לענין השתחוי' ושאר דברים ע"ש ובחי' לשבת הארכתי ואכ"מ.

סי' י"ז **בענין** מי שא"ל קרקע אי חייב בעליית הרגל ובקרבן פסח וכן בני חו"ל אי חייבין בראי' ובק"פ. נודע ד' הגמרא פסחים ח' דא"ר אמי מי שא"ל קרקע אינו עולה לרגל והרמב"ם השמיט זה. וכבר האריכו בכ"ז השל"מ והצל"ח והאו"ח וגם אני הארכתי בכ"ז בכמ"ק ופה לא באתי רק להעיר מאיזה מקומות שלא ראו הגאונים הנ"ל ז"ל. עיין ירוש' פסחים פ"ד ה"ז ר' יוסי בר"י אומר (ובמשכת

תני' ר' יהודה) דרך עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהון במועד ורבנן אמרין עשירים היו בבהמה היו עולין ופירש הק"ע עשירים היו דמי שא"ל קרקע אינו עולה לרגל. וע"ש בפ"מ וילה"ח.

ב) **ועיין** יבום' פ"ג דפלה דר' יוחנן וריב"ל ס"ל דמי שא"ל קרקע אינו טולה לרגל ע"ש והנה הגל"ח כתב דלמ"ד ק"פ לאו כקנין הגוף דמי לא משכח"ל גר שיהי' לו קרקע. ולכך השמיט הרמב"ם דינא דר"א משום דפסק ק"פ לאו כקה"ג דמי ומדאי"ב גר בהקהל והקהל ורא"י ילפי מהדדי בג"ש ע"כ דליתי' לדר"א ע"ש וכזה בטו"א ברים חגיגה, ולפי"ז י"ל דרי"ו לשיטתי' דק"פ כקה"ג דמי בגיטין מ"ז ויל"פ לפי"ז בירום' פסחים. הנ"ל תן להכם (ויל"פ גם בק"פ דגר חייב בו ואא"ה"ל קרקע והראה לי ת' כ"י במכ"ח מזה).

ג) **ועיין** מכילתא פ' משפטים ומובא ברש"י בפ' שלש פעמים בשנה לפי שהענין מדבר בשביעית הוצרך לומר שלא יסתרסו ג' רגלים כו' ול"ב וביארתי' דר"ל דה"א דכיון שאין בו זריעה וקצירה הוי כמו שא"ל קרקע דאינו עולה לרגל קמ"ל דחשוב כי"ל קרקע שו"ר כן בפנים יפות. ועיין במרכבת שם ביאר דקמ"ל דאין מעברין השנה בשביעית אפילו לצורך ודלא כשיטת הרמב"ם עש"ה ולפי"ז י"ל דריב"ל דס"ל שם במכילתא דמעברין בשביעית ומוילא א"י לפרש קמיכות פ' שביעית לרגלים כהמרכבת ומוכרח לפרש כהפ"י ולכך ס"ל לריב"ל דמי שא"ל קרקע פטור מראי' כתוס' פסחים ג' סוף ע"ב והבן וילה"ת.

ד) **ונודע** ד' התוס' פסחים ג' סוף ע"ב שכ' דריב"ל שלא עלה לרגל ל"ה לו קרקע דפטור מפסח כמו מראי' ע"ש והבין המ"ל ז"ל דמי שא"ל קרקע פטור גם מפסח ותמה דמכ"ל לתוס' ד"ז והגל"ת ז"ל פי' דכוונתם רק דמי שא"ל קרקע פטור מראי' אבל לא מפסח ע"ש הגם שבפסקי' הוס' משמע כדבריו וכן בחי' מהר"ם חלוואה ע"ש מ"מ לי התי' משמע כהמ"ל ע"ש. ונל"ה מקור לד' התוס' מהוריות ו' ע"ב שבטו של לוי לא איקרי קהל רכ' ונתתיך לקהל עמים ונתתי כו' אחוזת עולם כל שי"ל אחוזה איקרי קהל וכל שא"ל אחוזה לא איקרי קהל עש"ה א"כ גם בפסח דכ' בי' קהל ושחטו אותו כל קהל כו' ממעטינן שבט לוי שא"ל אחוזה ועיין בא"ח הביא ק' בשם השג"א דלר"ע דהטמאים היו מישאל ואלצפן והא הם הין לויים וא"ל קרקע ופטורים מפסח והאו"ח כתב דאינו רואה ק' כלל דהא י"ל דס"ל כר"י במע"ש פ"ה דערי מגרש הלויים חשוב כקרקע ע"ש ולפמ"ש יש ראי' להשג"א מגמ' הוריות הנ"ל וא"ל דא"כ יחידים משאר שבטים שא"ל קרקע לא ליצטרפו לענין פר העלם י"ל בכמה פנים ועי"ל פפמ"ש המפו' דכל אדם י"ל קרקע ד"א בא"י עיין תוס' ב"ב מ"ד ורק ריב"ל שהי' מבני אפרים שילאו קודם הקץ כדאיתא בפ' חלק ולא נטלו חלק בארץ ל"ה לו קרקע כלל ועיין חולין קל"א ע"ב מ"ש כהנים איקרי עם ומ"ש לא איקרי עם ולכאורה המ"ל דפליגו אם כהנים בכלל קהל וי"ל ועיין יבמות ס"ג כל שא"ל קרקע אינו אדם וילה"א והבן הטב.

ה) **ובענין** זה דמשמע מתוס' הנ"ל דבני חו"ל פטורים מראי' ומק"פ, הנה בא"ח גם רלה מתחלה לפרש דכוונתם רק לפטרם מפסח ושוב העיר דבפסקי' תוס' משמע דפטורין מראי' וכן מלאתי בחי' מהר"ם חלוואה ע"ש וגמ"ל כתב דלא מלא מקור לפטור בני ח"ל מפסח. וכ"ל מקור גם לזה מהוריות ג' ובתוראה הלך אחר רוב יושבי א"י שנאמר ויעש שלמה את החג כו' קהל גדול מלבא חמת עד נחל מצרים כו' הני הוא דאיקרי קהל בני חו"ל לא איקרי קהל ע"ש ובתוס' וכ"פ הרמב"ם בפי"ג משגגות א"כ גם בפסח דכ' בי' קהל ככ"ל ממעטינן בני ח"ל מפסח ועיין פסחים ריש דף פ' ובירום' פסחים פ"ז ריש ה"ז דמדמי קהל דפסח לקהל דהוראה ע"ש והבן היטב וילה"ח.

ו) **ומצאתי** בירושלמי פסחים פ"ז ה"ו אריב"ל לראיה הלכו ולבא חמת עד נחל מצרים טעמא דריב"ל ויעש שלמה את החג כו' ונדחקו המפו' בפירושו והק"ע נדחק לתני' עש"ה ונ"ל דמזה למדו התוס' דבני ח"ל פטורין מראי' ופירשו לראי' בג' רגלים הלכו מלבא חמת כו' דרק באותן מקומות חייבין בעשיית החג לא בני ח"ל או ס"ל דמייתי ראי' דהכי היא דאיקרי קהל ולא בני ח"ל וממילא פטורין מפסח דכי בי' קהל כנ"ל וילפינן ראי' מפסח כדמשמע מתוס' פסחים הנ"ל דילפו מהדדי כמ"ש המפו' והבן. **אחרי** כתבי זה ראיתי בבאר שבע על הוריות ג' הקשה דא"כ גם לענין פסח כיון דבני ח"ל לא איקרי קהל וקיים בל"ע ע"ש והידוע שלא"ה מתוס' פסחים הנ"ל דמשמע דא"כ. עוד הקשה דאיך יליף הש"ס מויעש שלמה את החג לענין פר העלם והא לענין חג לא כתיב קהל ועפמ"ש י"ל דילפי ראי' מק"פ דכי בי' קהל ובמ"ש בביאור הירושלמי ודו"ק. עוד הקשה שם דא"כ כיון גם לענין לא יבא ממזר בקהל למעט בני ח"ל ויחלק דדוקא לדבר דבעי קהל וליבור למעוטין בני ח"ל ע"ש לפע"ד גם בפסח בעינן קהל דכתיב בשלם כתות שנאמר קהל ועדה וישראל בפסחים ס"ד ונקרא ק"ל עיין בפסחים ע"ו ע"ב וביומא נ"א משום דאתיג בכנופיא ע"ש וי"ל קושיותיו עוד בכמה פנים ובמק"א הארכתי והבן.

ועיין בלב"ח הביא לרב דדרים לא יחמוד איש את ארצך לשלוחי מלו' אין נזוקין מנ"ל דמי שא"ל קרקע פטור מראי' וי"ל דרב ס"ל דקהל ממעט מי שא"ל קרקע וכ"מ קצת דעת רב בהוריות שם ויליף ראי' מפסח ולד"ז כיוונו **תלמידי** הב' יואל והב' משה נ"י ויל"ח. ויל"פ הרבה בסוגיא דקהל גרים קדושין ע"כ ודע דהסמ"ג לא הביא גמרא דהוריות ג' הנ"ל ויל"ה"א.

ז) **ועיין** סנהדרין י"א דמעברין את השנה מפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן ובלש"י בני הגולה כו' לבלות לרגל לעשות פסחיהם ע"ש והבן (וכבר אמרתי להעיר מגיטין ד' ע"ב כיון דשכיחי עולי רגלים משכח שכיחי ומר"פ עושין פסק והגיד לי ת' הנ"ל שקדמני בס' אי' הים) ועיין במה"פ פ"ג דחגיגה ה"ד פירש טעם התוס' דבני ח"ל צריכין הזאה ג' וז' מטומאת ארץ העמים וריב"ב לא יכול לטהר א"ב קודם הרגל ולכך לא עלה לרגל ע"ש.

ח) **ועיין** ט"א ריש חגיגה דקרקע בחו"ל לא מחשב קרקע לענין זה דר"א יליף מלא יחמוד איש את ארצך וארצך ממעט ח"ל כמו שדך בקדושין ל"ט ע"ש ויל"ה עוד מחולין קל"ב ארצך ל"ל למעוטי ח"ל וכזה בב"מ. ובערוכין כ"ט קרקע בח"ל כמטלטלי דמי ע"ש ובשע"מ, ובטור חו"מ סי' ל"ה הביא שיטת הגאונים דקרקע בח"ל כמטלטלי היא לענין שבועה וכה"ג ע"ש. והראו לי ת' הנ"ל שבהגהות רא"ש פירש מ"ש התוס' א"כ נלוקין ח"ל היינו שלא"ה לו קרקע בא"י וח"ל כא"ל קרקע ובמק"א הארכתי.

ט) **ובענין** הנ"ל אי לוים ח"ל קרקע יל"ה לשיטת הרמב"ם בסוף ה' שמיטה דשבט לוי נטלו חלק בארץ שאינו מז' עממין וע"ש בראב"ד וכו"כ והבן. גם יל"ה דמשכח"ל לוי וגר שיהי' לו קרקע אם נתנו לו מתנה לר"מ דס"ל בבכורות כ"ב דמתנת אינה כמכר ואינו חוזרת ביובל ודו"ק ובחידושי הארכתי הרבה בפילפולים נעימים ע"פ הקדמות הנ"ל ופה באתי רק להעיר ולפתוח פתח כפתחה מחט ובעלי הפילפול יפתחו להם פתח כפתח האולם, לבנות בזה"י פילפולים נעימים בכל הסוגיות כולם.

סי' י"ח **שאלה** אם צריך הש"ץ להכריז בי"ט א' של פסח קודם תפלת מוסף בלחש מוריד הטל. **תשובה** בסי' תפ"ח בא"ח סק"ד בשם הלבוש דמקומות שאומרים מוריד הטל בימות החמה צריך להכריז, וכ"ה בש"ע הרב ז"ל סי' קי"ד ובסידור רי"ע ז"ל ועכ"ז ראיתי בכמה מקומות שאין נוהגין להכריז אף שמזכירין מוריד הטל בימות החמה והכי מצאתי בהשב"ץ סי' ק"א בשם מהר"ם,

מלוטענברג ז"ל שהביא מוריד הטל קודם תפלת מוסף בלחש ע"ש ובאתי רק להעיר.

חושן המשפט.

סי' י"ט **שאלה**. לבאר דין גוי וישראל שבאו לדין ודין קניני דרבנן בעכו"ם.

תשובה. בב"ק קי"ג ישראל וגוי שבאו לדין אם אתה יכול לזכהו בדין ישראל זכהו ואמור לו כך דיננו בדיני עכו"ם זכהו ואמור לו כך דינכם ועיין נה"מ סי' ס"ו בקצה"ח שהביא ק' התומים על מ"ש הש"ך דאפילו מכירת שטרות דרבנן מ"מ יכולים למכור לגוי והניח התומים דמ"ש מומעמד שלשתן שלא תיקנו לגוי ותי' הנה"מ וז"ל ולפע"ד פשוט דמבואר בב"ק קי"ג בגוי וישראל הבאים לדין כו' ומש"ה מעמ"ש דבדיניהם דיבור בעלמא היא ויכול לחזור בו לא תיקנו לגרע כח ישראל אבל מכירה שטרות דבדיניהם כו' קונה ומש"ה המקח קיים וכלל גדול היא בדין זה לפע"ד עכ"ל ואני מתפלא עליו שהרי בתוס' גיטין י"ג ע"ב קוד"ה במעמד כתבו ואם הניתן עכו"ם נראה דקנה כו' ועוד דבדיניהם דייכינן שאמרינן לו לעכו"ם כך דינכם כדאמרינן בהגוזל בתרא ע"כ מבואר דדין מעמ"ש הי' נוהג בדיני עכו"ם הנה כנה"מ, וה"ה זמן רב אבר אני מצטער ומתקשה בדברי הנה"מ ז"ל והראה לי ת' הנ"ל שבשו"ת בי"ל יו"ד בקו"א סי' י"א הרגיש בזה וכתב שדבריו ל"ב מתוס' הנ"ל. ועיין גם בלשון הרא"ש שכתב ומיהו כו' לפי שבדיניהם הוא חייב לו כיון שאמר לו ליתן כו' ועוד שגם בדיניהם היא כך ע"כ וכ"ה לשון האגודה המובא בש"ך חו"מ סי' קכ"ו סקל"ע שכתב כ"ש ממון העכו"ם ועוד דבדיניהם עבדינן לי' ע"כ. וכ"ה לשון תשובת מי' ס' קנין סי' א' לפי שבדיניהם של עכו"ם חייב ליתן כו' ואף כי שבדיניהם קנה ע"כ וכ"ה לשון הסמ"ג מ"ע פ"ב, ועיין לשון המחבר בקסי' קכ"ו ובש"ך שם הרי מבואר מכל הנ"ל דמעמ"ש נהג בדיניהם. וצ"ע.

ב') **וראיתי** בחי' הרש"ש גיטין שם שהגי' בדברי התוס' ועוד דבדיננו דייכינן לי' שאומרים לו לעכו"ם כך דיננו וכו' אף בתאמר בעכו"ם הנותן במעמד ג' לא קנה מ"מ פסקינן לי' בדיני ישראל ואתה ילא לי פירוש חדש בהא דב"ק אם אתה יכול לזכהו בדיני ישראל כו' ר"ל בדיני דבין ישראל לישראל. בדיני עובד כוכבים כו' ר"ל בדיני שבין ישראל לעובד כוכבים והבל המכוון בד"ת ע"כ ולא כיון יפה במחכת"ה בהגהתו להגי' כל ספרי התוס'. ויחי' ומוכרח להגי' גם כל ס' הראשונים הנ"ל וכל מבין יבין שקשה להגי' כל ס' הראשונים ובפרט שבדבריהם לא יהלם הגהתו ופירושו ודו"ק וממילא אין מקום לפירושו החדש שהוליד מהגהתו וה"ב.

ג) **ובעיקר** ק' התומים כ"ל עפי"ד הק"כ על הרא"ש שם שהקשה על מ"ש התוס' והרא"ב דל"מ מע"ש בגוי כיון דאין זכי' לעכו"ם והקשה דהא כתבו דמהני מעמ"ש בע"כ של כפקד אף דל"מ זכי. בע"כ, ותי' הק"כ דשאני זכי' בע"כ דישראל כיון דמהני זכי' ברלון לגבי ישראל מגא"כ בעכו"ם דל"מ בי' זכי' כעין דאיתא ברים ב"מ אי אמרת בשלמא הילך חייב מתקני רבנן שבועה כעין דאורייתא כו' ע"ש ולפי"ז כ"ל די"ש לחלק בין שטרות דמהני בעכו"ם הואיל דמהני עכין מכירה מהתורה בעכו"ם במאר מטלטלים וקרקעות מגא"כ מעמ"ש שהיא ענין זכי' ואין זכי' לעכו"ם כ"י אחר ודו"ק. והנה התומים מחלק בין מכירת שטרות למעמ"ש דענין מע"ב הוא ענין בעבוד הגוף ולא היקנו הז"ל שישעבד ישראל גופו לעכו"ם ע"ש ולפי"ז כ"ל ליישב ק' הק"כ ודו"ק

ובעיקר הענין דעכו"ם וישראל שבאו לדין עיין חוו"ד סי' קכ"ע סקי"ד וסק"מ מ"ש בזה, ופלא שהביא בשני המקומות שם דין זה בשם הירושלמי והלא היא גמ' ערוכה בבבלי בב"ק קי"ג ככ"ל.

סי' כ' **שאלה** הא דקיי"ל דגודרות א"ל חזקה אם זה דוקא בדליכא עדי ראה אבל היכי דליכא עדי ראה כיון דנאמן לטעון להד"מ או החזרתי נאמן ג"כ לטעון לקוח או משכון היא בידי במגו או לא שנה.

תשובה דעת הש"ך בסי' ע"ב ס"ק ק"ה דבה"ג לאמן במגו ע"ש והתומים דחה דבריו דכיון דא"ל חזקה הם עומדות בחזקת מ"ק וה"ל מיגו להוציא כ"ע.

ועיין גיטין כ' ע"ב בעי רמב"ה היו מוחזקין בעבד שהוא שלו וגט כתוב על ידו והרי הוא יוצא ונתחת ידה מהו כו' ת"ש דאמר ר"ל הגודרות א"ל חזקה והקשו התוס' דה"ל לאתויי מתני' דתנן התם העבדים חזקתן ג' שנים מיום ליום אבל לאלתר לא ועוד מה קמ"ל ר"ל מתניתין היא ע"ש, ועפי"ה התומים יש ליישב קושיא הב' דריש לקיש קמ"ל דאף היכא דליכא עדי ראה אפ"ה אין חזקה לגודרות ולא ממשנה דחזקת הבתים דעבדים לא"ל חזקה לאלתר הו"א דהתם איירי בראה דומיא דבתים ובורות בא"ה להשמיענו לכך קמ"ל ריש לקיש דאף דליכא עדי ראה אפ"ה א"ל חזקה, ומיושב נמי קושיתם הא' דהנה הטו"ז באה"ע סי' קל"ד הקשה דלמאי רמב"ה לא ידע ממימרא דריש לקיש הו"ל למבעיא בפשיטות אי גודרות י"ל חזקה, וכ"ל דרמב"ה הי' ס"ל כסברת הש"ך דהיכא דאיכא מיגו יש חזקה לגודרות ובעייתו היכא דליכא עדי ראה ומיבעיא לי' דהכא שגט כתוב על ידו ומוכרחת האשה להראות העבד כדי להתירה לצאת ע"י הגט א"כ ל"ש מיגו וה"ל כראה או דאפ"ה ה"ל כלא ראה ועתוס' לעיל י"ז ד"ה ומפני ודו"ק ומיושב ק' הטו"ז, ולפי"ז מיושב נמי קושית התוס' הא' דממתניתין לא"ה יכול לפשוט כלום אבל מריש לקיש קפשיט שפיר דמיירי אפילו היכא דאיכא מיגו אפ"ה אין חזקה לגודרות א"כ אין מקום לבעייתי רמב"ה ודו"ק.

אבל נראה כהתי' התוס' בזה ומשמע קצת דל"ל כהתומים.

ומצאתי ברמ"ה ב"ב דל"ו וז"ל ואפילו היכא דאית לי' לאי' לתיובא דדידי' הוי נמי דוקא היכא דראה אבל לא ראה מגו דיכול למימר להד"מ א"כ החזרתים לך כי אמר שלך הי' ולקחתים ממך ומיגו עכ"ל מבואר כהש"ך וכן דעת התו"ה במס' ב"ב מובא בשב"ש והעיר שכן דעת רשב"ם ב"ב קב"ח. וכ"ד הנה"מ וקי' משנת דר"א ויש להאריך ובאתי רק להעיר.

סי' כ"א **שאלה** הא דקיי"ל דבע"ח אין להם חזקה אם זה דוקא לאלתר אבל לאחר ג' שנים יש להם חזקה או לא שנא גם אם יש חילוק בין בע"ח גדולים כפרות וסוסים ובין בע"ח קטנים כעגלים וסייחין.

תשובה הנה הש"ע בדעת הרמב"ם ובעל העיטור דאף לאחר ג"ש א"ל חזקה וכן הבין הסמ"ע בדעת המחבר בסי' קל"ה וכן משמע דעת הרמ"א שם שכתב וי"א דאם החזיק בהם ג"ש הוי חזקה משמע דלאו כו"ע ס"ל הכי, והש"ך שם האריך להוכיח דאין כאן מחלוקת וכו"ע מודי בזה דיש להם חזקה לאחר ג"ש ע"ש, והתומים שם כתב דמיירי בבע"ח הגסים והוכלים אבל עגלים וסייחים דאמרינן עלה בפ"ב דב"מ דהיא בכלל אינו עושה ואוכל א"כ לא יהא חזקה ג"ש דהא צריך לאכול פירות ומהו אכילת פירות בייך בהו ע"ש, וכ"ל להביא ראי' לסברתו מירושלמי רפ"ג דב"ב דאמר ר' יוחנן עגלים וסייחין המקפצין ממקום למקום א"ל חזקה ותמהתי דלמה דייק עגלים וסייחין ולא נקט סתם גודרות או בע"ח א"ל חזקה ונראה ראי' מזה להתומים דבע"ח גדולים י"ל חזקה לאחר ג"ש אבל עגלים וסייחין אף לאחר ג"ש א"ל חזקה ודו"ק.

ב) **אבל** ראיתי בביאורו הגר"א שם ה"ר מירושלמי פ"א דקדושין דדייק דעבדים כקרקעות ממשנה דחזקת הבתים והבורות כו' והעבדים חזקתן ג"ש, ומשמע דלבע"ח ל"מ חזקה של שלש שנים, וא"ל דהירושלמי ס"ל דגודרות לאלתר הוי חזקה דהא קאמר ברפ"ג דב"ב דעגלים וסייחין המקפצין א"ל חזקה ע"כ והיא ק"ע על הש"ך והראשונים, וכ"ל דהא מפרשים כוונת הירושלמי דעבדים הם כקרקעות דאין חזקתן עד ג"ש אבל בע"ח גדולים לאלתר הוי חזקה כסברת התוס' בגיטין כ' ע"ב דעבדים עיילי ונפקי אבל בהמות אין דרכם לילך לבית איש נכרי והוי חזקה

לאלתר ודוקא עגלים וסייחין המקפצים ממקום למקום ועיילי מנפשייהו לבית איש ככרי ל״מ בהו חזקה לאלתר וכן מורה דיוק ל׳ הירוש׳ עגלים וסייחין המקפצים ממקום למקום משמע דבבע״ח גדולים לאלתר הוי חזקה ופליג בזה על הבבלי, וא״ל דא״כ אמאי נקט במשנה דחז״ה עגלים וסייחין חזקתן ג״ש ז״א דבעגלים וסייחין ל״מ אף ג״ש שאין עושין ואוכלין כמ׳ התוס׳ ודו״ק ובחי׳ לירושלמי פירשתי עוד בכמה פנים ואכ״מ.

נ) **אבל** מצאתי ברמ״ה ב״ב ל״ו ז״ל מסתברא דה״מ עבדים דאפשר למכתב עליהו שטרא כו׳ אבל בהמות דלאו מכתב עליהו שטרא ניהו כו׳ ול״ש בהו טעמא דמזדהר איניש בשטרא ל״מ בהו חזקת ג״ש דייקא נמי דלא איירי במתניתין כל עיקר אלא במקרקעי ובעבדים דדמו למקרקעי אבל במטלטלי לא איירי כל עיקר דה״מ דמטלטלי ל״ש בהו חזקת ג״ש כו׳ ע״ש והנה רבינו הש״ך הבין דכו״ע מודו דמהני בבע״ח חזקת ג״ש והרי הרמ״ה ביאר להדיא דל״מ ועיין מה״פ שם ד״ה עגלים ובאתי בכ״ז רק להעיר.

סי׳ כ״ב **שאלה** שנשאלתי מרב אחד נ״י בענין שותפות והשאלה מובן מתוך התשובה ויתבאר כמה ענינים בענין שמירה בבעלים ובדין אשה שמשברה כלים שבאבן העזר סי׳ פ׳ סי״ז ע״ש.

תשובה כהד״ג הביא מחלוקת הרמב״ם והראב״ד ז״ל בפכ״א מה׳ אישות באשה שמשברה כלים בעת מלאכתה בתוך ביתה דהרמב״ם פוטר מפני התקנה מפני דרכי שלום וכ׳ עליו הראב״ד לא מן השם היא זה אלא מפני שהיא פשיעה בבעלים שהוא שכור לה כל שעה, והביא עוד ד׳ הקצה״ח סי׳ קע״ו שנסתפק בענין הגיבעלי׳ שהי׳ בעליו עמו בעת שקיבל עליו השותף חיוב שמירה ובשעת שמסר וממש ל״ה עוד בעליו עמו אם חשיב שמירה בבעלים וה״ר מתשו׳ מהרי״ט סי׳ ל׳ שהקשה על הראב״ד הנ״ל שהרי אין הבעל שכור לה כל שעה וכ׳ דכוונת הראב״ד מפני שבשעת נשואין כשקיבלה האשה חיוב שמירה על כלי בעלה שכור הי׳ לה שעדיין הי׳ צריך לעשות צרכי׳ ואף שבאותו שעה ל״ה שם כלים אלו כו׳ ע״ש וה״נ דכוותי׳ בהגיבעלי׳ עש״ה, ובנה״מ כתב עליו דלא ידע מקומו דמהרי״ט [וכבר ציין להמהרי״ט הפת״ש באה״ע שם והיא בח״א סי׳ ל׳ ע״ב] גם אין ראי׳ משם דשם עכ״פ היתה בתחילת נשואין ג״כ שומר להצ״ית עם כלים שבתוכו משא״כ כאן ל״ה שומר כלל בתחלה ע״ש. והנה כהד״ג פקפק בדברי המהרי״ט ולדעת כהד״ג הרמב״ם והראב״ד אזלו לשיטתם דלקמן בסי׳ שמ״ו סעיף י״ב כתב המחבר ז״ל והנוטע לבני המדינה ומקיז להם דם יום שהוא יושב בו לעשות מלאכתו אם השאיל לאחד מאלו שהוא עוסק במלאכתו ה״ז שמירה בבעלים (והיא דעת הרמב״ם) וי״א שבזמן הראוי למלאכה אע״פ שאינם עוסקין בה לפי שאינו רשאי להשמט מהמלאכה ההיא בכל עת שצריכים לו הוי לגבייהו שאלה בבעלים (והיא דעת הראב״ד), ולפי״ז י״ל שפלוגתת הרמב״ם והראב״ד באשה שמשברה כלי הבית תליא בפלוגתא דסי׳ שמ״ו הנ״ל דהרמב״ם לשיטתי׳ דל״ה בעליו עמו רק בשעה שעוסק במלאכת האשה כמו שתלא ואומנא והראב״ד לשיטתי׳ דאף בשעה שעוסק במלאכת אחר ג״כ מיקרי עמו במלאכתו משום דבשעה שעוסק במלאכת האחר יש טובה לכולם שנעשה פנוי מעסקיו שיהי׳ יכול לעסוק במלאכת השואל אח״כ וממילא הוי כעוסק במלאכת כולם אף כשאינו עוסק כלל במלאכה מ״מ מחויב הוא לעסוק במלאכה ע״ש בשטמ״ק ובנה״מ שם, וה״נ בשעה שהבעל עוסק במלאכתו ונעשה ע״י זה פנוי חשוב כעוסק במלאכתה וחשוב לעולם בעליו עמו לכך פטורה האשה שמשברה כלי הבית, והאריך כהד״ג עכתו״ד הד״ג, ידע כת״ג שמ״ש להתאים פלוגתת הרמב״ם והראב״ד באשה שמשברה בפלוגתת הרמב״ם והראב״ד בשתלא ואומנא. קדמו בזה בביאורי הגר״א שם בסי׳ שמ״ו בקיצור יעו״ש:

ב) **ול"נ** בטעם מחלוקת הרמב"ם והראב"ד דלשיטתם אזלו דעיין לקמן סי' שמ"ו סעיף י"א שאל מב' שותפין ונשאל לו אחד מהם כו' ה"ז ספק אם היא שאלה בבעלים אם לאו ואם פשע בה יש מחייבין (הוא הרמב"ם פ"ב מהלכות שאלה) ויש פוטרים וכתב הסמ"ע בטעם הרמב"ם דמחייב כה"ג בפשיעה דאע"פ שפשיעה בבעלים פטור בדין זה הדבר ספק אם היא בבעלים או לא דעתו ז"ל שהפושע כמזיק כמ"ש בפי"ב מהלכות שכירות וכיון שהוא כמזיק ואין שם ראי' ברורה לפטרו חייב לשלם וכבר כתבתי שנחלקו עליו ע"כ וע"ש בסמ"ע ובהגר"א ולפי"ז א"ש שהוסיפו הירושלמי והרמב"ם טעם דמפני התקנה ולא סגי לאו בטעם דהראב"ד דהוי שמירה בבעלים כדי דליפטר אף בכה"ג שנשברה בפשיעה כלים שבשאלה ואחר שותפין בהם דלטעמא דשמירה בבעלים תתחייב גם בחלק בעלה משא"כ לטעם דמפני התקנת מפני דרכי שלום פטורה, והראב"ד לשיטתי' דפליג על הרמב"ם בפ"ב מהלכות שכירות דפושע איננו מטעם מזיק נמצא דלדידי' אזדא לי' טעם הסמ"ע לחייב בפשיעה בספק דשאל מב' שותפין הנ"ל ומגילה פטור בנידון דשאל מב' שותפין ושפיר כתב הראב"ד דא"ל לטעם דמפני התקנה רק מטעם דהוי פשיעה בבעלים ודו"ק.

ג) **ולפ"ז** הי' אפ"ל דאף הרמב"ם מודה לסברת הראב"ד דכה"ג חשיב שמירה בבעלים, אבל אין להעמיד יסוד ע"ז דבפשיעות נראה דהרמב"ם ס"ל דשעבוד בעל לאשתו לא חשיב שמ"ב רק בשעה שעוסק בצרכי' וכן הביאו הנמו"י והר"ן בפ' השואל ושאר פוסקים בדעת הרמב"ם עי"ש, וא"כ איפוא ודאי יש לפקפק בדברי הקצה"ח שהדי המהרי"ט ע"כ קאזיל רק אליבא דהראב"ד. והרמב"ם וש"פ חולקים עליו וגם בהך דינא דשתלא טבחא ואומנא סתם המחבר בסי' שמ"ו כדעת הרמב"ם דבעי עוסק במלאכתו ממש וא"כ עכ"פ דינו של הקצה"ח תלי במחלוקת הרמב"ם והראב"ד ודעת הפו' כהרמב"ם, ועוד דעיקר פירוש המהרי"ט בהראב"ד דל"א שעבוד הבעל לשמירה בבעלים רק בשעת הנשואין, לא משמע כן מהמפורשים ומהגר"א הפ"ל רק דהראב"ד מדמה שכירות הבעל להאשה כשכירות אשה להבעל דמבואר בב"מ ל"ו דבעל בנכסי אשתו פטור מטעם דהאשה שכורה להבעל תמיד. כן ס"ל להראב"ד דהבעל שכור לה תמיד. ודעת מהרי"ט נראה דדעת הראב"ד דשכירות הבעל להאשה ל"א בעבוד כשעבוד האשה להבעל כמ"ש שם בריש התשובה גם ל"א בעבוד כשעבוד השתלא והטבחא לבני העיר ועיין הטב בנמו"י ור"ן וש"מ בשם רשב"א אבל כבר כתבתי שדעת הגר"א ושאר מפו' בדעת הראב"ד לדמות דין דאשה ששיברה כלי בעלה לדין דשתלא וטבחא וא"כ דינו של הקצה"ח לפע"ד ליתי' וכמ"ש הנה"מ ונראה דכ"ז הי' ק"ל להנה"מ ולכך כתב דלא ידע מקומו דמהרי"ט ודו"ק הטב.

ד) **הן** אמת במה שהקשו על הראב"ד מהירושלמי י"ל דהירושלמי ס"ל דאזיל כמ"ד פשיעה בבעלים פטור דהיא פלוגתא דר"א ורבינא בר"פ השואל ולכך הוצרך לטעם דדרכי שלום אבל למה דקיי"ל דפשיעה בבעלים פטור א"צ לדרכי שלום בו"ד כן ביש"ק. והוסיף ע"ד דגם בירושלמי שבועות פרק בתרא איכא פלוגתא בזה ומשמע שם דעת הירושלמי דפשיעה בבעלים חייב נמצא דהירושלמי בזה לשיטתו. אבל מ"מ כיון שהרמב"ם והאחרים הנ"ל והתוס' דפ"ו ע"ב הביאו הך דירוש' משמע דס"ל דכה"ג ל"ה שמ"ב ואיך עשה הקצה"ח יסוד משיטת הראב"ד. ובפרט שפי' המהרי"ט בהראב"ד איננו מוכרח כ"כ ודו"ק.

ה) **והנה** כ"ת הביא ק' הנה"מ בסי' שמ"ו דמ"ש בשתלא וטבחא גבי הרמב"ם שיהא עוסק במלאכתו ממש ובשותפין שאל אחד מחברו המבואר בס"ז משמע דהוי שאילה בבעלים אף בשעה שאינו עוסק וכן לקמן בסעיף ס"ז גבי בעל בנכסי אשתו משמע דאפילו בשעה שאינה עוסקת וכ"כ הסמ"ע שם יעו"ש, וכ"ל לתרץ ולחלק דשאני בשתלא ואומנא כו' שיש להם דין פועל ועיין בסי' של"ג ס"ג

בהגה ופועל יכול לחזור בו בחצי היום לכך ל"ה בעליו עמו רק בשעה שעוסק ממש מלאכת השואל ול"ה מה בשכור להם למלאכה כעוסק ממש הואיל שיכול לחזור בו, משא"כ בשותפין בס"ז שאין יכולים לחזור בהם כמ"ש הרמב"ם וכ"פ המחבר בסי' קע"ו סעיף ט"ז לכך חשובין לעולם כעוסקין מלאכה זה לזה וחשב בעליו עמו וא"ש ג"כ ק' הנה"מ מבעל בנכסי אשתו דחשובה לעולם כשכורה לו דשם האשה א"י לחזור ולבטל האישות ודו"ק. וגם י"ל בטעם הרמב"ם באשה שאינה כלים דל"ה שאילה בבעלים דהבעל יכול לבטל האישות ע"י גט, דבידו לגרשה כמש' ב"ב קל"ד ע"ב וקדושין ס"ב וכ"מ. לכך ל"ה שמירה בבעלים רק בעוסק ממש במלאכתה. והרא"ד לשיטתי' דאף בעבאח ואומנא שיכולים לחזור בחצי היום אפ"ה חשובין כעוסקין ממש במלאכה ולכן גם באשה שאינה כלים פטורה מטעם שהבעל שכור לה כל שעה אף שיכול לבטל שכירותו ע"י גט ודו"ק. ויש להאריך הרבה בכ"ז ובאתי רק להעיר.

ע"ב תוכן התשובה שהשבתי לרב הנ"ל בשנת תרע"ח ועתה בעת העתקה כתבתי קצת בשינוי. והשמטתי קצת מה שמצאתי שקדמוני בס' בני אהובה ועמ"ש לקמן, בעהשי"ת מזה.

סי' כ"ג **שאלה** הא דקיי"ל דשמירה בבעלים פטור אם חייב עכ"פ בלי"ש או לא.

תשובה עיין באוה"ח פ' משפטים שכתב בפשיטות דחייב בד"ש ע"ש ועפי"ד כ"ל ליישב בטו"ט תמיהת הש"ך בחו"מ סי' שמ"ו סעיף י"א אהא דכתב המחבר בספק אם הוי שאילה בבעלים דאם תפסו הבעלים אין מוציאין מידם והרב סתם כהמחבר והא כ"ל להרב בסי' ר"ב דבבעיא דלא איפשטא אי תפס מפקינן מיני' וכן קשה על הש"ך ע"כ ועפיהנ"ל א"ש דאף היכא דהוי ודאי שמירה בבעלים חייב בלי"ש ואיכא פלוגתא דרבותא אי מהני בי' תפיסה כנודע עיין ש"ך רי"ס כ"ח וש"א, א"כ כאן דאיכא נמי ספק אי חשוב שמירה בבעלים הוי ס"ס דמהני תפיסתו שמא אף בודאי במ"ב מהני תפיסה ושמא ל"ה שמ"ב וכמ"ש י"ל דעת הרב והש"ך דמהני תפיסה עיין תומים בקונטרס התפיסה וש"א, ולכך פסקו הרב והש"ך דמהני תפיסה ודו"ק.

ב) **עיין** ר"פ המפקיד שואל במה ה"ל למפטר כפשי' כו' והקשתי דהא ה"ל למפטר כפשי' בטענת בעליו עמו (ותי' דהוי כמיגו דהעזה וסו"ל כן ברש"ש) ועפיהנ"ל י"ל מדא דל"ה מיגו כיון דמגבי כפשי' לגברא דלא נפיק יד"ש, ומו"ל דלא מקני לי' המפקיד כפילא רק היכא שהי' יכול לפטור עצמו לגמרי משא"כ בטענת בעליו עמו עדיין ישאר עליו חיוב לי"ש ואם יתפוס מיני' המפקיד לא מפקינן מיני' להסוברים דמהני תפיסה בכה"ג לא מקני לי' כפילא אם מודה השומר דל"ה בעליו עמו והבן.

ג) **ועיין** תוס' ב"ק כ"ז ע"ב ד"ה כנלה שו"ם ומשלם תשלומי כפל וא"ת אבתי כנלה ש"ם משלם כפל בטוען טענת גנב בבעלים ועפיהנ"ל א"ש די"ל דלא חייבה רחמנא כפל לשומר רק בטוען טענה הפוטרת אותו לגמרי משא"כ בטענת גנב בבעלים דאכתי ישאר עליו חיוב בלי"ש ובפרט להסוברים דמהני תפיסה א"כ טענת גנב בבעלים אין פוטר אותו לגמרי לכך לא חייבה רחמנא כפל בטענה זו ודו"ק ואולי ז"ה באמת כוונת תירוץ התוס' שכתבו ז"ל ושמא אין שייך כפל בטוען טענת גנב בענין זה ע"כ וצריך טעם למה באמת ל"ש כפל בכה"ג ולפי דרכנו י"ל כיון דעכ"פ איכא חיוב בלי"ש לכך ל"ש בי' כפל כנז"ל ודו"ק. ובהשגת תי' התוס' הרא"ו בשט"מ בפי' טעמם דאין חייב כפל אלא היכא דטענת גנבה גורמת הפיטור יצא מה שהבעלים גורם עכ"ל ועיין קצה"ח ונה"מ סי' רל"א ויל"ה.

ד) **ועיין** ב"מ ל"ז בש' רמב"ה בעל בנכסי אשתו שואל הוי או שוכר הוי אומר רבא מנכ"פ שמירה בבעלים היא ע"ש ולפי"ד האוה"ח מה מקשה הא

כ"מ לענין לצ"ש ובפרט לרבא לשיטתי' בב"מ ל"ח דמהני תפיסה ע"ש ויש לחדש דלדעת רבא שם דש"ך ל' משלם בלשון חכמים על חיוב יד"ש ע"ש וד"ה בבא בתי' הב'\ה"ה בלשון תורה בעליו עמו לא ישלם ומשמע לא ישלם אף ומד"ש משמע דרבא בב"מ ל"ז לשיטתי' דשמ"ב פטור אף בד"ש וד' הלוה"ח ז"ל יתכנו לאביי ור"פ דמשמע דעתם שם דל"ש לשון משלם רק על חיוב בד"א ע"ש במפו' א"כ יל"פ לא ישלם בד"א וחייב בד"ש ויל"ה.

ה) **ועיין** ב"ב מ"ג השותפין שו"ש זה לזה ואמאי קא שמירה בבעלים היא ולד' הלוה"ח מה מקשה הא כ"מ לצ"ש ובפרט למ"ד דמהני תפיסה וי"ל, ועיין ישע"ק לחו"מ סי' ע"ב פלפל בקוגי' דקתא דמגלא מענין שמירה בבעלים ועפ"ד הלוה"ח ז"ל יל"פ שם בדבריו ז"ל ויש להאריך בכ"ז.

ו) **ויותר** נראה דל"ק הלוה"ח לחייב בד"ש רק בפושע לא בגנבה ואבדה ע"ש ויש לתלות זה בפלוגתת הרמב"ם והראב"ד הנ"ל בקי' הקודם דהרמב"ם ס"ל דפושע חשיב מזיק וא"כ הי' ראוי להתחייב בפשיעה בבעלים אף בדיני אדם. רק שגילה הכתוב לפטרו בד"א כמ"ש בלוה"ח שם, וחידוש היא וא"ל בו אלא חידושו לפטרו בד"א אבל חייב בד"ש, ויתיישב לפי"ז ד' הרמב"ם הנזכר בקי' הקודם דפטור לאשה ששיברה כלים מטעם דרכי שלום והשיג עליו הראב"ד דפטורה מן הדין דה"ל פשיעה בבעלים. ועפיה"נ הרמב"ם לשיטתי' דפשיעה בבעלים חייב בד"ש וי"ל דק"ל דמהני תפיסה וא"כ יהני תפיסת הבעל, לכך הוצרך לטעם דדרכי שלום לפטרה אף מחיוב בד"ש. והראב"ד לשיטתי' דפושע אינו מזיק וליכא חיוב בד"ש וא"ל לטעם דדרכי שלום ודו"ק.

ז) **ומה** נחמד ליישב לפי"ז ד' הרמב"ם המובא בקי' במ"ו ונזכר בקי' הקודם דפוסק בספק שמירה בבעלים דאם פשע חייב לשלם והיא תמי' דהא קיי"ל דלא מפקינן ממון מספק וכמו שתמה הטור שם, ועפיה"נ י"ל דהנה הדבקתי דהיכא דאיכא חיוב לצ"ש יש לחייב ממון מספק עפ"ד מהר"י באסאן ז"ל המובא דלמה בספק ממונא אזלינן לקולא להנתבע והא הוי קד"א ספק גזל ותירץ דגם להתובע איכא ספק גזל ולפי"ז כ"ל וכ"מ שוב באו' דהיכא דאיכא חיוב לצ"ש ומש"ה להקוברים דמהני תפיסה א"י שוב צריך הנתבע לחוש לספק גזל ולשלם להתובע כיון דלהתובע ליכא ספק גזל דהא חייב עכ"פ לצ"ש, ולפי"ז להרמב"ם לשיטתו דבפשיעה חייב עכ"פ לצ"ש ולכך מחייבין להנתבע מספק לשלם ואולי דזה כוונת הה"מ דמפרש טעם הרמב"ם הנ"ל משום, דק"ל דפושע מזיק ותמה הטור דהא קיי"ל דפשיעה בבעלים פטור וע"ש בהגר"א ז"ל ולפמ"ש קרוב לומר דכוונת הה"מ ז"ל כמ"ש ודו"ק ויל"ה.

ח) **ואא"נ** בהנחה זו דלא מחייב הלוה"ח לצ"ש רק בפשיעה יש ליישב מה שהקשתי לעיל עליו מב"ב מ"ג וב"מ ל"ו ודו"ק.

וי"ל לפי"ז במ"ש התוס' ב"מ שם דבעל בנכסי אשתו שו"ה הוי והעיר הרא"ש דהא הוי שמירה בבעלים ועפיה"נ י"ל דכמ"ש לצ"ש בפשיעה והגמרא דמקשה ממנ"פ אי שואל הוי שמ"ב הוי כו' היינו לענין אונסין וגנבה ואבדה דל"ש חיוב לצ"ש, משא"כ התוס' דקאי על פשיעה ודו"ק (וי"ל עוד דל"ק הלוה"ח דחייב לצ"ש רק בד"ש וכמו שחילקו קצת ומפו' בזה בחו"מ רי"ס כ"ח ע"ש ויל"ה"א) ויל"ה עוד ולפלפל בזה מכ"מ וראיתי בס' טל תורה ב"מ ל"ז כתב ג"כ דאולי כוונת הלוה"ח רק בנאבד בפשיעה וקיים עכ"ז הדבר חידוש לא נזכר בפוסקים.

סי' כ"ד **שאלה** שותפין שלקחו בגדים בשותפית והתחילו שניהם לשמור יחד אי חשוב שמירה בבעלים או לא.

תשובה בשו"ת מהרי"ט סי' קכ"ג כתב דבה"ג הוי שמ"ב, והמח"א בה' שומרים סי' ל"ו השיג ע"ז דמה שעמדו יחד ושמרוהו אין זה בגדר ש"ב דכיון

דשניהם שומרים יחד גם בלא דין ש"ב פטורים דאין שום חיוב שמירה לכ"א על של חבירו והעיר שכ"מ מרשב"ם ב"ב מ"ג, ומה"ט ב' שותפין שיושבים יחד בחנות וקם א' והלך לצרכיו ונגנב בהחנות באותו שעה חייב. ול"ה ש"ב ע"ש ובס' משפ"ש הביאו והעיר שבנה"מ סקט"ז כתב היפוך זה וד' המח"א נראים נכונים עי"ש, ומצאתי ברמ"ה ב"ב שם ס' קל"ז שכתב וז"ל הרי אמרו כו' שניהם מתעסקין בממון של שותפות בזמן אחד זה במקלתו וזה במקלתו כו' עי"ש, משמע דאם שומרים שניהם יחדיו ל"ה ש"ב וכהרשב"ם הנ"ל וכמ"ש המח"א, אבל ראיתי בח"ש על חו"מ ס' שמ"ו שה"ר מגמ' ופוסקים בהא דקיי"ל דהאב נשאל לתלמידים לפני החג והתלמידים לרב בכל השנה עי"ש. ובזה דחה ד' המח"א עי"ש וקיים ו:ה פר"ב ע"כ והמעיין יראה שיש ליישב עיין מק"ח ומגן האלף ס' תכ"ט והבן ובאתי רק להעיר.

ב) **ובענין** השואל מחבירו טלית של מצו' להתפלל בו ונגנב מידו אם חייב לשלם.

עיין ס' רמ"א דבמתנה ע"מ להחזיר פטור מאונסין ויש פוטרים אף מגנבה ואבדה ע"ש בקצ"ע סקכ"ט, וראיתי בשם ס' שבות חיים דע"כ לא פטרו הפוסקים הנ"ל אלא אם נותן לו בפירוש במתנה עמ"ל אבל בכה"ג שהשאיל לו הטלית בדרך שאלה רק דאנן סהדי מכח אומדנא דמוכח שנתן לו במתנה עמ"ל הרי יש כנגד זה אומדנה דמוכח שלענין אחריות הי' כוונתו להתחייב כשואל ע"ש וכענין זה כ' בנה"מ ס' הנ"ל סק"ט עי"ש.

ואני מצאתי לסייע להגאון ר"ע ספורנו פ' משפטים ז"ל עה"פ אם בעליו עמו לא ישלם שבהם משאיל בקירוב דעת כזה היא נותן מתנה ע"ד שיחזיר שאפילו לדעת האומר שבמתנה עמ"ל חייב באונסין זהו מטעם שהתנאי של ע"מ מבטל את המתנה אם לא יקוים התנאי אבל בזה שהיא מתנה ע"ד להחזיר בלתי תנאי הנה כ"ז שהיא בידי מקבל הוא שלו אע"פ שלא יחזירנה אח"כ ולא יתחייב על כל מה שיארע בה עכ"ל והיא היפוך ס' השבו"ח והנה"מ ויש לחלק ובתוס' ב"מ צ"ו שכתבו דענין בעליו עמו היא חידוש ע"ש. ועפי"ד התוס' והספורנו יל"פ בסוגיות הנ"ל

יורה דעה ה' נדה.

סי' כ"ה **שאלה** אם חיוב להקיץ הדיין משינתו כשבאים לשאול שאלה באו"ה ובפרט בהי' נדה. **תשובה** במס' שמחות פ"ח כשילא רשב"ג ור' ישמעאל להריגה הי' ר"י בוכה כו אני בוכה על שאנו נהרגים כמחלל שבת וכשופך דמים א"ל ר"ש שמא באתה אשה לישאל על נדתה ועל טהרות שלה ואמר לה השמש ישן הוא והתורה אמרה אם ענה תענה אותו והרגתי אתכם בחרב ע"ש משמע מזה דצריך להקיצו. אבל בנחי"ע שם הגי' ואמרת לה המתיני עד שיישן ע"ש ולפי גי' זו אין ראי' דאם ישן כבר דצריך להקיצו, וכבר הרגיש בזה בס' מנ"פ ועיין בשו"ת מהרש"ם ח"ב סי' ר"י דב"ז שלא ידע השאלה ליכא עינוי הדין והא דפ"ח דשמחות הייתו משום אלמנה ויתום לא תענון שמצער את האדם היכא לאו זה והש"י יודע כי אני כ"פ הזהרתי את ב"ב שאם יבא מי לשאול בשאלת אבילה או שינה לא יעכבו אלא יביאו לפני או יקיצוני כי יפחד לבבי ממאמר זה ובלקוטי מהרי"ל דרים הפ' בשם מהר"ש מי האיש הירא כו' ועשה טוב אין טוב כגמ"ח אם ת"ח הוא יהא גו"ח ויהא נח דמזומן לבריות בכל שעה לדון ולהורות בלי שהות אבל מ"מ בעובדא דמס' שמחות בודאי היא רק מילי דחסידי ע"ש עכ"ל, ואני מצאתי מעשה הנ"ל גם במכילתא פ' משפטים בזה"ל א"ל ר"ש לבי יונא שא"י על מה אני נהרג א"ל ר"י מימיך בא אדם אצלך לדין או לשאלה ועכבתי עד שתהא שותה כוסך ונועל סנדלך או עוטף טליתך אמרה תורה אם ענה כו' גם לפי גי' זו אין הכרח שצריך להקיצו משנתו (שם א"ל המתני ובמרכבת שם תמה מהו הנחמה והאריך ול"נ דדאגתו היתה פן בא פ"א לידי חילול שבת כו' וא"ל ר"ש שמא השמש הי' חטא קל מזה וכ"מ מלשון מס'

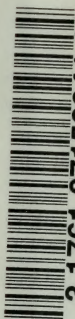
שמחות הנ"ל דלא כהמרכבת שם דאשתמיט מיני' במחכת"ה מס' שמחות הנ"ל והאריך ע"ש) ועיין שבת נ"ה חטא בני עלי ששהו קיני הנשים ע"ש ואתה הראת לדעת כמה גדול עונשו של הדיין המעכב תשובתו להשואל ר"ל, **ולכן** אני זועק זעקה גדולה ומרה על ממוני ונאמני הקהל בכרכים ועיירות גדולות שאין ממנים דיין מיוחד על הוראת או"ה ובפרט על ה' נדה ועי"ז מתעכבות הנשים לשאול שאלות נשים כי מתביישות לבא לפני הב"ד בשעה שיושבים בדיני ממונות והבית מלא בעלי דינים וע"י עיכוב זה באים לידי מכשולים ומגונים. כאשר שמעתי וראיתי ע"י נסיון. ולא די לשער אני להעלותם על הגליון ולא יכחיש זה רק מי שנשתכר מיין, ובפרט בעוה"ר כנגלה כמה פרוצות שמחפשות רק איזה אמתלא קלה להפטר על ידה מעול איסור נדה ע"י הדעות הכוזבות שנזרקו בהם מלימודם בבי' החילונים וע"י התפשטות ספרי מינות המסיתות לזלזל באיסור נדה כנודע ר"ל ואין לך אמתלא גדולה ומניעה הנ"ל כי לילך לבית הועד בין קהל גדול בעלי דינים כמה פעמים היא ביום גדול ומכ"ש ושפיכות דמים אף לנשים תמימות ונכונות. ק"ו לנשים פרוצות וגרועות. ואין אני מתלונן על הרבנים והדיינים כי הנה אינם אשמים בדבר הזה רק על ממוני הקהל הנ"ל. ובעלי בתים החשובים שאין משגיחין לתקן קילקול המורא הזה. **ואחשוב** קצת קילקולים שנתקלקלו בהם הנשים כדי שידעו להזהר מהיום והלאה א' שכמה נשים ונקיות בענין הפסק טהרה שקורין אָבציעהען שאין עושין בדיקת הפסק"ט רק פ"א ואם אין בדיקת ההפסק"ט כשרה אומרות שא"צ לעשות עוד הפסק"ט רק להפסיד יום המחרת ולחשוב הז' נקיים מיום שלאחר יום המחרת והיא הוראת איזה ע"ה ואשה א' אמרה לי שכן הורה ג"א וכתבתי תיכף אליו והשיבני לאד"מ רק שהאשה דמתה מלתא למילתא וטעתה מאד. **גם** בס' מעין טהור סוף סי' י"ד כנגלה טעות גדול שכתב דאס אָבציעהען מוז זיין נאך בין השמשות פאר מעריב כו' והיא טעות נורא כי ההפסק"ט שקורין אָבציעהען צ"ל ביום דוקא קודם וסמוך לבין השמשות כמבואר ברי"ס קצ"ו ע"ש ומוכרחני לזה ח"א ומצוה גדולה לפרסם זה להציל מאיסור כרת ר"ל, **גם** כמה נשים הדורשות ברופאים והרופאים בודקין המקור בכלי הבדיקה ולפעמים צריכות למנות ז' נקיים אחר בדיקת הרופא כמבואר בשו"ת האחרונים כמה חילוקים ורבים אין יודעים זה **עוד** אני זועק זעקה גדולה ומרה, על הלומדים העוסקים בשאר סוגיות הגמרא, קודם שלמדו בעיון הלכות נדה שהם כהררים התלוים בשערה ובקל יכולים להכשל באיסור נדה שהיא בכרת ח"ו ולהוליד בני נדה פגומים וטמאים זרע מרעים, ובפרט הלכות וסתות כמעט נשכח לגמרי כמ"ש גדולי האחרונים ובפרט בזמננו שמצוי חולשה בנשים ומתקלקלים בחדרי בטנם ובאים לידי שינוי וסתות צריך הבעל להיות בקי ביותר בה' וסתות ולהזהיר לאשתו לספר לו כל מקרי וסתותי' ולכתבם בספר הזכרון כדי שלא יבא ח"ו לידי מכשול.

גם טבע הנשים בזמננו כשמגיעות סמוך לימי זקנתן אין פוסקות מלראות בפ"א רק רואות לפעמים אחר שני חדשים ואח"כ אחר ג"ח וכדומה וצריך לעשות שאלת חכם איך להתנהג שלא יכשל ח"ו באיסור כרת ר"ל ורבים אין יודעים זה

ובדרשה פירשתי הפסוקים בפ' שופטים כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין כו' ובאת אל הכהנים ואל השופט אשר יהי' כו' היינו למנות דיין מיוחד להוראת או"ה ובפרט בע' נדה וטבילה להפלות בין דם לדם (דמלפנים היו הכהנים המורים באו"ה ובה' נדה וטומאה וטהרה עיין רמב"ם סוף ה' שמטה ובמ"א הארכתי) ושופט ודיין מיוחד לד"מ, כו' על התורה אשר יורוך היינו או"ה ועל המשפט היינו ד"מ והארכתי הרבה מבמ"ק ובפירושי המקראות בעו"ע ואכ"מ.

ובדרשה שדרשתי בקיץ תרפ"ג בנידון הפריצות הנורא שפשתה בימינו בבנות ישראל שיוצאות בבגדי פריצות שבשרם נראה מתוכם עד שהאומות מלעיזים על זה והננו לשמלה בקמינו הכזונה יעשה אחותינו. אמרתי שהסיבה לזה שאין אמותיהם זהירות בנדה ועי"ז הן יולדות בנים ובנות פריצים פגומים וטמאים. ואף הנשים הצנועות הזהירות בנדה כדת"ק מזיק לבניהם ולבנותיהם האויר הטמא ונטומאת הנשים שאין זהירות בנדה ועיין קב הישר פ"ב דטומאת נדה י"ל התפשטות כ"כ שאם נדה מסתכלת במראה חדשה עושה כתם במראה שא"א להעבירו ע"ש והארכתי להביא ראיות מתנ"ך ומגמ' ומהמקובלים והחוקרים ושאר ספ"ק שטומאת נדה יש לה התפשטות כ"כ שפולטת אף בהרחוקים מהטומאה ואכ"מ. ועיין מנורת המאור סי' ק"פ ובס' מאה שערים שער מ"ט מזה. ופירשתי הפ' ביחזקאל ומובא בנוסח הגדה ש"פ רבבה כצמח השדה נתתיך ר"ל שה"ל ללמוד מעשב השדה דכשאמר הקב"ה תדשא הארץ דשא ולא אמר למינהו אפ"ה יצאו למיניהם שלא בערבוביא כחולין ס'. ק"ו שלא יצאו בנ"א בערבוביא רק אנשים לבד ונשים לבד שלא יצאו לידי הרהור ח"ו, ובעוה"ר ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים בזמני תכשיטים ובגדי פריצות שדים נכונו שהאם מניקה כבר בנים עכ"ז שערך למה עדיין הולכת בגילוי שער שהיא בכלל גילוי ערוה' גם ע"י השערות א"י לטבול כראוי כנודע. ואת ערום ועריה שהולכות בגילוי בשר ומתערבות בין האנשים ומכשילות אותם רח"ל. ואעבור עליך לידע הסיבה לזה ואראך מתבוססת בדמיך היינו שהסיבה להפריצות היא מפני טומאת דם נדה שאין זהירין בה כנז"ל ואומר לך בדמיך חיי שהמזלזל באיסור נדה מביא מיתה וכרת ר"ל ולהיפך הנזהר בה זוכה לחיים ואורך ימים כמבואר בתנ"ך ובדחז"ל בכ"מ, ונמלא ה"י כמה מכשולים בעניינים אלו בוערות כגחלי אש מחותני הגאון הג' החסיד פ"ה המקנא קנאת ה' ומאחר רבנים בלע"ת ואעתיק רק מכתב א' וז"ל בעהשי"ת שוב"ט לחתני הרב הגאון החסיד המפורסם פה מפיק מרגליות כש"ת מוהר"א אבד"ק לאבאווא ובעת ר"מ דעיר קראקא יצ"ו הגיעני מכתבו כו' מה זו שאלה ודאי מצוה רבה שאין כמוהו לעורר ישנים בהבלי חזמן לרוב טרדית הפרנסה ולא לחנם חנן השי"ת אותך בכח הדרוש כ"א להשתדל לזכות הרבים לעוררם בטוב אולי יתנו אל לבם לבטל הקליפה הארורה של הפריצות בעוה"ר שהיא בעוכרי שונאי ישראל בטח כו' חותנך. עכ"ל הטהור.

ובמה מבואר דבר זה מה שמעמידים המטות סמוכות זה לזה וממילא אין האיש והאשה רחוקים זה מזה בימי נדתן ובאים לידי מכשולות ר"ל, ופירשתי הפ' בתהלים אשתך כגפן פורי' היינו בעת נדתה דדם נדה דומה לגפן כדאיתא בנדה סופ"ט בירכתי ביתך שמתרחקת ממטתה ועיין בהגר"א בסי' קצ"ה אז בניך כו' יושבים סביב לשולחנך לשמוע מוסרך ותורתך ואם היא להפך אז נולדים בנים ממזרים ובנות יצאנות ופרוצות ר"ל (ועיין מרדכי פ' במה אשה שיש קורין לבן הנדה ממזר וכ"ש בדהה זה ומובא בב"י יו"ד סי' ר"ה ומצאתי במנה"מ סו"ס ק"פ קורהו ג"כ ממזר והיא חידוש וי"ל) וידעתי עוד מהרבה שבוסים שנתבשו בהם הנשים תקנור שערות השומע ולא כתבתי רק קצת קצה דמעי' לידי כשיזכנו השי"ת להדפיס חיבורי על ה' נדה ומקוות אבאר יותר אי"ה. **והנה** כמה רבנים התמרמרו לפני איך שחדלו האנשים והנשים לשאול בה' נדה ומקוה וכולם ענו ואמרו שנחוץ מאד לעורר אחב"י למנות דיין מיוחד בכרכים ועיירות גדולות להוראה בהלכות נדה וטבילה גם שיהי' הדיין דורש דמי"ס לדרוש ברבים בענייני דם נדה לפני אנשים ונשים להודיעם כל פרטי נדה וזבה, ולהזהירם על הצניעות כמשפט בנות ישראל קבלה, ובזכות זה ישלנו השי"ת מכל מקרים רעים והולאים רעים המתחדשות בימינו. שלא נשמעו בימות אבותינו ונזכה לכ"ע ולכל מיני ישועות ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

3 1761 07152241 1